

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09227

IN VAYSN ELTER

Yosef Papyernikov

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

י. פָּאֵפִיעַרְנִיקָּאוֹן

אין וויאַסֶּן עַל טַעַר

דאס בוק איז אַרוֹיסְגָּעָבָן מיט דער הילך
פֿוֹן שְׁמוֹאֵל אוֹן גֶּלְדָּע שְׁפִירָאָ-פָּאנְד, פֿאַרְיַז
עטְאַבלִירַט בַּיִים י. ל. פֿרַץ-פֿאַרְלָאָג אַין יִשְׂרָאֵל

י. פֿאָפִיעַרְנוּיקָאוּ

אין וויאיסן עלטער

ליידעו

גָּרְלָאָג
יְהָוָה
שְׁמָעָן

1976

J. P A P I E R N I K O V

I N V A Y S N E L T E R

אין וויסן עלטער / יוסף פאפיארניךאו

J. L. Peretz Publishing House
31, Allenby Str., Tel Aviv, Israel

פאRELZAG י. ל. פרץ, תל-אביב, רח' אלגבי 31

©

נדפס בישראל, תשל"ו

Printed in Israel 1976

תל-אביב, תשל"ו — 1976

דפוס „אור“ בעמ', שדר הר-ציוון 104, תל-אביב, טל. 822481

אָפֶט יִילוֹנְגָעָן:

אין די ווייסע יארו
שווארץ-זוויס
ニישט לשמה
אנהויב סוף
היים אוון פרעמד

אין די וויאסע יארן

אין די וויסע יארן

אייז עס נישט צום לאכן ? —
ליבע אויף דער עלטער,
ווען די יארן זענען
ニישט קיין וויין אין קעלטער ;

ווען עס זענען יארן —
קרעכנדיקע פורן,
לאסטט פון וואס די רעדער
לאזן טיפע שפורך... .

איין אוזעלכע יארן
זינג איך ליבעלידער,
בין פאַרליבט און, מיט דער
לייבסטער — קידער-וואָידער.

כ'זינג פֿאָר אַיר — כְּאַטְשׁ כְּפִילֶ, אָז
כ'בִּין נִישְׁט אַיר בְּאַגְּעַרְטָעֶר ;
זינג אַיר אָפְטָמָאל לִידָעֶר
מִיט פְּאַרְסְּמַטָּע וּוּרְטָעֶר —

הערט זי און זי שמייכלט,
שמייכלט קלוג און ניכטער,
און זי טראקט : אֽוֹזֶעלְכָע
זענען זיי, די דיבטער :

אייביך — יונג-פֿאַרלִיבְטָע,
דורשטייך נאך באָרוּישׁוֹנָג —
זוכט מען צו פֿאַרְטְּרִינְקָעָן
שפֿעַטְעָר, די אַנטְוִישׁוֹנָג —

האט מען וואָס צו זִינְגָעָן,
האט מען וואָס צו זָגָן,
און די ווַיְנְטָן האָנָן
ליידער צוּם צַעֲדָרָגָן...

ליידער, לייבעלִידָעֶר
אין די ווַיְסָע יָאָרָן,
ווען מען האָלָט שווין אוַיְבָן
בַּיְמָם אַרְנוֹנְטַעַרְפָּאָרָן...

א פרוי...

צו אינגעער פון וויניק

קוק איד, קוק אויף דיר פארהידושט און איד גאנט
וואי כ'וואלט געזען די ערשטע פרוי פון גאטס באשאָף :
א פרוי, וואס יעדער מאָן דאָרְפַּ זִין אַין אַיר פֿאָרְלַבְּט
ביּוֹ אַיְמָעָרוֹכְּט צו דעם מיט ווועֵם זִין גַּעֲנִיפְּט ;
א פרוי, מיט הייסע טרייט פון דורךט און, שטאָלֶץַן גַּאנְגַּ
וואי פון אַ הַרְשָׁעָכָּע וואס זוכְּט אַין וואָלְד גַּעֲטָרָאָנק ;
א פרוי, וואס פֿוֹל אַין זִי מיט רִיעֵץ מיט זָוֵן זִין
פֿאָר לְעַבְּן אָוֹן פֿאָר אַוְיסְלַעְבְּן אַיר צִיטַט, אַיר מִין ;
א פרוי, אַזָּא ווֹי דָו, אויף וועלכְּעָר כְּקֻוק אָוֹן גַּאנְט,
וואי כ'וואלט געזען די ערסטע פרוי פון גאטס באשאָף.

*

כ'בין, דאכט זיך, מיט פֿאָרגְלִיכְן דִּיך,
נאר כ'האָב צו דיַר נישט קיַין פֿאָרגְלִיכְן,
צו דיַר אֵין יעדער מעטאָפְּאָר —
אֲ שׁוֹאָכָעָר, בְּלָאָסָעָר רְמוֹ נָאָר,
אֲ רְמוֹ אַוְךְ אֲ לִיכְטַ אֲ גְּרוּוּסָן,
אוֹזָא וּוֹאָסָ שְׁלָאָגֶט פָּוָן דִּיר אַרְוּסָן,
אֲ לִיכְטַ וּוֹאָסָ וּוֹאָרְעַמְתָּ, הַיִּילְטָן, זָאָגֶט צוֹ
אוֹן לְאוֹת נִשְׁטָן, לְאוֹת נִשְׁטָן מַעַר צוֹ דָוָן...

*

ווען ב'וואלט געוווען א מאלער, וואלט איך דיך געמאָלט,
געמאָלט מיט צוּיִידְרַיִ פֿאָרְבָּן : זילבער, בלָא און גָּאָלָד.

די זילבער-פֿאָרְבָּג גענומען וואלט איך פֿון דִּין קָאָפּ
פֿון וואָס די יונגע וויסקייט שיננט ווי שניי אָראָפּ.

דאָס בלָא — פֿון דִּינְעַן קָלָאָרָע, קָלוֹגָע אָוִיגָן צוּיִ
וועָם אָלָע טִיפָּע הִימְלָעָן שְׁפִיגְלָעָן זִיך אֵין זַי.

און ס'גָּאָלָד — בִּיסְטו אַינְגָּאנְצָן, דוֹ מִין מְזֻמָּר שִׁיר —
אין בלענד פֿון לִיכְט וואָס שלָאָגָט און שְׁטְרָאָלָט אָרוֹיס פֿון דִּיר.

*

וואי אין מאלערס וויסע פאָרבּוֹן,
וואי אין סַקְולֶפְטָאָרָס שטיין דעם קַאלְטָן —
לייגט דער רײַץ דיינער — אויף ווּנדָעָר —
אין דער שאָל פֿון סָוד באַהְאָלְטָן.

שטיי איך פֿאָרָן ווּנדָעָר מִינְעָם,
(פֿאָר דער גַּעֲטַלְעַכְעָר יְצִירָה) —
פוֹל צוֹ דֵיר מִיט בְּלִינְדָעָר לִיבְשָׁאָפּּטָן,
וּאָס מַעְכָּטָן פֿוֹל מִיט גַּרוּיסָעָר שִׁירָה.

פֿאָרְפֿירְעַרְישׁ לִיכְכֶּט

וואס גענטער כ'קום צו צו דיר —
אלץ טיפער ציסטו זיך צורייך,
אלץ וויטער זיך דיך פון מיר —
אווי נישט קלאָר און נעלדייך...

צי ביסטו נישט ס'פֿאָרְפֿירְעַרְישׁ לִיכְכֶּט,
וואס מאנייעט, ציט און פֿירְט אָראָפּ פון וועג,
און פֿירְט אָרוֹף אַ בלאנדישענדיקן
ערגעץ אויף אַ נישט-בָּאוּוֹינְטָן העק?...

איך קען זיי שווין, די נאכטפֿעלעמלעך.
ニישט אײַנְמָל בֵּין איך — נישט דערזען און נישט דערהערט —
זַיִ נאָכּוּגָאנְגָעָן, ווי געפֿירְט אָוִיף בלינְד
בֵּין — כִּיבֵּין גַּעֲפָאָלן אויפֿן פְּנִים, צו דער ערְד
אוֹהֶן, אוֹיפֿגַּעַשְׂטָאנְגָעָן ווועָן ס'הָאָט טָאגֶן גַּעֲנוּמָעָן ווועָרָן,
וועָן ס'הָאָט טְרִיסְטָנְדִּיקֶן צו מִיר אָראָפֿגַּעַלְיִיכְטֶן
ס'גְּרִינְעָן אוֹיגֶן פָּוּן מַאְרְגְּנְשְׁטָעָרָן.

דיין וווײיטע נאענטקייט

דיין וווײיטע נאענטקייט צו מיר,
אייז ווי א זומערזידיקער ערברֶדערן ;
וואי א פֿאָרְנַעַר ווינט
וואס געט צעויגן אוּן באָזָעָגַן
אלץ וואס וואקסט אוּן גִּינְט
אוּן, דורךט נאָך רעַנְן —
מייט דערוֹאָרטונָג וואס אייז פֿוֹל מייט פֿיבָעָר,
פֿוֹל מייט צִיטָעָר,
וואי פֿאָר אָ קָאָפְּרִין פֿוֹן אָ גּוּווַּיטָעָר.

אין הארץ בי מיר ...

כ'האָב אַוִיפֶּ דֵיר פֿאַרְיבֶּל :
לאָנגֶ שׁוֹין וּוי דַו וּוֹינְסֶט בַּיִ מִיר,
(אין הארץ בי מיר)
אוֹן, צָאַלְסֶט מִיר נִישְׁתְּ קִיְין דִירָה-גַעַלְט...
אוֹן, צָאַלְסֶט מִיר נִישְׁתְּ קִיְין דִירָה-גַעַלְט...

אַיך הַאֲלָט אָז דַו בִּיסְט רִיךְ גַעַנְג —
צַו קָאנְעָן צָאַלְן
אוֹן אָפִילּוּ אַיבָעַדְצָאַלְן...

גַעַפְעַלְט דֵיר נִישְׁתְּ דַי דִירָה —
בֵין אַיך גְּרִיטְט צַו זַיִן מוֹתָר
וּוְאָס מִיר קָוְמָט פָוּן דֵיר
אוֹן — גַי אַרוֹוִס פָוּן אִיר !...

פֿאַרְגָּעָס נָאָר נִישְׁתְּ —
צַו לְאֹזֶן מִיר דַעַם שְׁלִיסְלָ פָוּן דַעַר טִיר...

פֿאָרָאָדָאָקְסָאַלָּע לִיבָּע

כ'האָב דֵּיך לִיב מִיט יְעַנְעֶר גְּרוֹיסְטֶר לִיבָּע
וּוֹאָס מְאַכְט בְּלִינְד
אוֹן, זַעַט דֵּיך גְּרוֹעָסְעֶר וּוֹי דַו בִּיסְט...

מִיט יְעַנְעֶר לִיבָּע וּוֹאָס נְעַמְט אָפָּ דָאָס לְשׁוֹן
אוֹן, לְאֹזֶט רַעֲדָן מִיט דַי אוּגִינְ...

אוֹ אַיך וּ דֵיך נִישְׁת —
דָעַרְפְּיל אַיך דֵיך
אוֹן בְּזַעַךְ דִּין נְאֻנְטְּקִיָּת,
נְאָר זַעַךְ אָזְוֵי — אַיך זַאָל דֵיך נִישְׁת גְּעַפְּינְגָן —
נִישְׁת צַו זַיִן דָעַר שָׁאָטָן פָּוֹן דִּין לִיכְטָ...

אוֹ בְּצַע דֵיך נִישְׁת,
נְאָר הָעָר דָאָס קּוֹל דִּינְס —
וּוֹעָר אַיך פָּל מִיט צִיטָעָר,
וּוֹי בְּזַאָל הָעָרָן אוֹן זַיִן דָעַסְט מִיט עַמְעַצְן
וּוֹאָס צּוֹוִישָׁן מִיר אוֹן דֵיך —
אוֹן עָרָה, אַ דָּרִיטָעָר...

אין באָדוּעַר

איך באָדוּעַר מײַנע לִידער
וועס איך האָב פֿאָר דֵּיר גַּעֲשְׁרִיבָן
און זי זענען ווי די קִינְדֶּעֶר
מײַנע — פרעַמְד בֵּי דֵּיר גַּעֲלִיבָן,
פרעַמְד אָוֹן קָאַלְטָה, ווי אָן אַ מאָמָעָה,
פרעַמְד אָוֹן ווַיִּתְהַגֵּר, ווי אָן אַ טָּאַטָּן,
וועלכְּעַר פִּילְט זִיךְ ווי עַס ווֹאַלְט אַיִם
אַפְּגַעְנָאָרֶט ווּעָר אָוֹן פָּאַרְדָּאָטָן...

כְּהָאָב גַּעֲלָאָות זִיךְ לִיכְטָ פָּאַרְבְּלַעְנְדָן
פָּוֹן אַ לִיכְטָ אָן אַוִּיבָּן-אוּפִּיקְ,
און דָּאָס הָאָרֶץ — (וּי בֵּי אַ דִּיכְטָעָר) —
שְׁלָאָגֶט עַס תְּמִיד שְׁטָאָרָק אָוֹן לוּפִּיקְ,
לְאֹזֶט זִיךְ מִיטְגָּעַרְיסְּן-זָוָעָרָן,
און פָּוֹן יַעֲדָע שִׁינְקוּיָט — פָּאַנְגָּעָן
אוּכְּבָּעָט אַין אָן עַלְטָעָר, ווּעָן מַעַן
איּוֹ נִשְׁתַּחַת לִיכְטָ שְׁוִין אוּפְּ גַּעֲזָנְגָּעָן...

זענען מִיר אַ שָּׁאָד די לִידְעָר
וועס איך האָב פֿאָר דֵּיר גַּעֲזְגָּעָן
און זי זענען אַלְעָ, אַלְעָ
פָּוֹן דִּין הָאָרְטָקִיָּט אַפְּגַעְשְׁפְּרוֹנוֹגָעָן,

און ווי שנירלעך, דינע קלאנגען —
זיך צעפאלן, זיך צעשאטן
און אונז — געוווארן זונגען
זיין פון דינע פיס צעטראטן...

אייפערזוכט

איך בין איפערזיכטיק אויף די לידער מינען
וועלכע דו האסט ליב אונ, לייענסט גערן —
וואלט איך זיינר וועלן, ביזאל ווי מינען לידער —
אויבעט זוכה-זיין פון דיר געליבט צו ווערן...

כ'וויס, איז דו, פאר מיר, האסט מערד נישט ווי — פארעדונג
און אמאל — א קינסטלאער-לייבן שמיכיל.
כ'וויס עס, נאָר — פארפאָלן! כ'בין פאָרכאָפֿט פון פַּיְינֶר —
שלאָגָט מײַן הִיס גַּעֲפִיל זִיךְ, מיט דִּין קָאָלְטָן שְׁכָל...

ニישט די ערשטער

א

ביסט שוין די לעצטע בי מיר —
וועס זאגן מיר אונטער די יארן
צוו וועלכע איד הער זיך נישט צו...
כיבין אויף ליבע — נאך אלט נישט געוואָן;
כיבין אלץ נאך אַ דורךטיקער,
אלץ — נישט געזעטיקט
אוֹן, כ'חַבּ, ווי מיר דאכט זיך —
נאך אלץ נישט פֿאַרְשֶׁפְּעִיטִיקְטָן,
אייד קאָן נאך באָויזָן,
אייד קאָן זיך אַרוּפְּכָאָפְּן נאך אוּפְּן ווֹאָגָן
אוֹן פֿאָרְן דָּעַם ווּעַג
וּוְאָט אייד בין נישט דערפֿאָרָן,
אוֹן אוּסְּלָאָכְּן זיך — ווֹאָס עַס זאגן די יארן,
אַ סִימָן: מֵיַּן לִיבָּע, מֵיַּן שְׁפָעַטָּע, צוֹ דִּיר,
וּוֹאָס בִּיסְט שוֹין אַוּדָאִי די לעצטע בי מיר,
די לעצטע פֿוֹן ווּעלכָּעָר אַיד בין אַ באַהֲרָשְׁטָעָר,
באַהֲרָשְׁטָעָר, ווי אַמְּאָל, פֿוֹן מֵיַּן לִיבָּע, מֵיַּן ערְשְׁטָעָר.

ביכט נישט די ערשטע בי מיר,
 ביסט שוין אוודהי די לעצטע.
 כ'האָב דיַך דערזען, ווען "די זונ הינטער מיר" —
 אָן אַרְנוֹנְטֶעֶר גַּעֲזַעַטְעַ,
 אָ גַּרוֹיסָעַ, אָ רְוִיטָעַ וּזְוֹנְטָעַ —
 וּאָרְפְּטַ פְּלָאמָעַ,
 צִינְדָּט אַונְטָעַר,
 וּוֵי נָאָכָן פָּאַרְשְׁפִּילַן אָ שְׁלָאָכְטַ...
 אָוָן — פָּאַלְט אָזָוי, פָּאַלְט הַינְטָעַר זִיךְ,
 אִיבָּעָר וּוְעָגָן וּאָס פִּירָן צָו נָאָכְטַ.

צָרַ אַ מְאַמְעֵן מִיטַ אִיר טָאָכְטָעָר

זע איך דיין טאָכְטָעָר — אַ שְׁלָאָנְקָעַ אַ דִּינָעַ,
אַ סְּאָסְנוּעַ אַ יְוָנְגָעַ, אַ פְּרִילְיְנְגְּדִיקַ-גְּרִינְגַעַ,
זע איך זי — זע איך מײַין חַלוּם מִיּוֹן לְאַנְגָּן :
אִיר מְאַמְעֵן, וּוְאָס הַאֲלָת מִיךְ אֶזְוִי וּוְיַגְפְּאָנְגָעַ.

עַנְלָעַךְ, אַיְזַ עַנְלָעַךְ דִּין טָאָכְטָעָר — צָוָם טָאָטָן.
נָאָר כְּפִילְיָזְדָק פָּאָר אִיר, וּוְיַי אַיךְ וּוְאָלָט זִיךְ פָּאָרָאָטָן,
וּוְסְ'וּאָלָטָן גַּעֲוָעָן מִיךְ אַרוּמוּנָעָמָעַן פְּלָאָמָעַן,
וּוְיַי בִּים בָּאָגָעָגָעָנָעַן זִיךְ מִיטַ אִיר מְאַמְעֵן ...

כְּיוֹוִיס נִשְׁתַּחַת וּוְאָס מְרָאָכָט דֻּעָרְפָּוּן דִּין בַּתְּ-חִידָה.
וּוְיַקְוּט זִיךְ אוּפְּפָעַם דַּעַם וּוְאָס אַיךְ שְׁרִיבְיָבְ פָּאָר דִּיר לִיְדָעָר ?
צִי לְאָכָט זִיךְ דֻּעָרְפָּוּן, וּוְיַס קָאָן דֻּעָרְפָּוּן לְאָכָן
אָזָא, וּוְעַלְכָעַ זָכָט מַעַן זָאָל פָּרִילְיָעָר זִיךְ מַאָכָן ?

דִּין טָאָכְטָעָר אַיְזַ עַנְלָעַךְ צָוָם דִּיר — מִיטַ אִיר שְׁכָלַ.
אוּיךְ זִיךְ — הָאָט אַ דִּינָעַם, אִירְאָנִישָׁן שְׁמִיכִילְ,
אוֹן אַוְיָגָן וּוְאָס דְּרִינְגְּעָן אַרְיָין אוֹן, אַנְטְּפָלְעָקָן
וּוְאָס יְעַנְעָר וּוְאָלָט וּוְעַלְן בָּאַהֲלָטָן, פָּאָרְדָּעָקָן.

וּוְאָס אַמְתָה — אֶזְוִי וּוְיַי דִּין טָאָכְטָעָר, וּוְעַן כִּיעַ זִיךְ
דֻּעָרְפִּיאִיט מִיךְ אַ יְעַדָּעָר וּוְאָס שְׁטָאָמָט פָּוּן דִּין גּוֹעַ.

*

וועל איך אויפהערן צו ליבן, וועל איך וויכן איז כ'בן אלט;
או איך האב שוין אפגעונגגען; או דער פאראחאנג פאלט שוין, פאלט;
או עס לעשן זיך די לייכטער, וועלכע האבן מיך פארבולענדט;
או כהאב אייביך א פאלביבטער — ס'לעבן מינס איזוי פאַרושאָונדט.

וועל איך אויפהערן צו ליבן, וועל איך וויסן איז ס'אייז אויס!
או ס'אייז האָרבעט שוין, יענער האָרבעט וואס קאָנו שווין נישט
פון האָרץ אָרויס;

וועל איך וויסן איז די שיינקייט ליגט איז טרויריקן פינאל
פון מײַן שוואָנגעליד — ווען קלאנגען פאלן ווי א בלעטערפהָל...

מיט לעבן

א

פָּאָר חַנְהָלָעַ לִיְּתָ

ז'אי פול נאך מיט לעבן — דאס לעבן אליען,
און פול ווי דאס לעבן — מיט טרויער און פריד —
אט לאכט זיין, אט פאלט זיין אריין אין געווין
און ס'אי נישט צום איינגעמען זיין מיט קיין ריד ;

ז'אי אלץ נאך קאפריזונג איזו ווי א קינד —
כאטש ז'אי שוין קיין קינד נישט — א מאמע שוין לאנג
און, פול מיטן אומרו פון וואלד אין א זוינט.
און פול מיט די ריטמען פון טענץ און געזאנג.

ז'אי פול נאך מיט לעבן — דאס לעבן אליען ;
א לוסטיקע, גלוטטיקע — לאכט זיין און לאכט,
נאך ס'הערט זיין נישט קייןער ווען ס'פאלט איר געווין
אריין, ווי א שטערן — אין שויס פון דער נאכט.

מיין אָזֶיס

ב

אין באוועינטן מידבר זענען דײַגען דילך אמות מיין אָזֶיס,
וואָ אִיך קומ אָראָפּוֹאָרְפּוֹן די לאָסְט פֿון אַיְנָזָםְקִיטּ,
געפֿינען אָפּרוֹ אַין די אָרְעָםְסּ פֿון דָעֵר רֹו,
געפֿינען וּאָרְעָמְקִיטּ,
וּאָס נִישְׁט די מִידְבְּרִיזּוֹן קָאוּ גָעָבּ,
נָאָר — אָהָרִיךְ.

אין אָזֶיס פֿון באוועינטן מידבר
בִּינְד אִיך אַיבָּעָר מִינְגּוּ וּוּנְגּוּ
נאָכוּ דָעֲרָנְעָדְיקּוֹן דָוְרָכָאָגָּנָה
און אִיך שְׂטִילּ מִין בְּרָעַנְדִּיקּוֹן דָאָרְשַׁתּ נָאָךְ גּוֹטְסְקִיטּ.

אין אָזֶיס פֿון באוועינטן מידבר
לאֹ אִיך בִּינְמַס אָוּעָקְגִּינְ אַיבָּעָר :
דאָנְקָבָּאָרְקִיטּ אָוּן לוּבּ,
אוֹ סְ'וּוִינְטּ אַין וּוַילְדָעְרְנִישּ אָזָא וּוּ דָוּ.

מִיר

ג

מיר האבן זיך דערגעגענטערט ; מיר האבן זיך דערקענט —
ווען אונדזער לעבן האט שוין אויסגעזען ווי אויסגעברענט,
נאך פלאצעם האט עס זיך אָ ריס-געטאנ, ווי ס'וואלט אָ ווינט
געטאן דאס פיער אָ צעללאו און העלייש אָ צעכינד.

אָנוֹ זיַּן — מיר האבן נאך דאס לעבן וווײַט נישט אויסגעלעבט,
נאך וווײַט נישט אויסגעטרונגקען עס, נאך וווײַט נישט אויסגעשעפֿט ;
און אָפְּשָׁר — אָפְּשָׁר זענען מיר דערגןגען זאלבעצוויט —
צום טאג פון קאנען אויסלעבן אַין אַים, די אַיבִּיקִיט ? !

פָּוָן אַלְטָן וּוַיִּין

๗

לאmir, טיעערע, זיך געמען צו דעם אלטן וויאן,
וואס איז גענוג שוין אויסגעשטאנען זיך עדי-היום.
ביידע זענען מיר שוין אינעם גראען הארבסט אריין
אייז — לאmir אנגיסן און זאגן זיך : לחיים !

טרינק מיט מיר און שלאג דיין פום און מיניגעם און אווי,
או ס'זאל א קלונגעטאן מיט איענער פריד פון לעבן,
וואס פון איר האט אונדו — צו אונדזער בידנס ליעד און וויי —
דען גורל אונדזערער, אונדו זיער קארג געגען.

לאmir גארניישט איבערלען פונגעם אלטן וויאן.
אויך אלטע קאנען פונגעם לעבן נאך געניסן.
טרינק, מײַן טיעערע, פון וועלכּן וויאן עס זאָל נאָר זיין,
און אייך — אייך טרינק נאָך אלץ פון "וּוַיִּבְּעַרְשֵׁן", זיסן...

א תפילה

ה

כ'חאָב נישט געבעטען נאָך אַזוי פֿאָר זִיךְ אַלְיאַין,
וּי כ'בָּעֵט אַצְינֵד פֿאָר דִּיר, פֿאָר דִּין גַּזְוֹנוֹת.
וּי דּו — קָאָן זִין אַקְינֵד נָאָר אָומְשָׁולְדִּיק אָונְ דִּין
אָונְ, ס'איַן דִּין וּיְ דָעֵרְפָּאָר מִין וּיְ אָונְ וּוֹנֵד.

דָעֵרְפָּאָר — פֿאָר דִּיר דִּי תפְּלָה מִינְעָן וּאָס אַיךְ טָה
אַ תפְּלָה פָּוָן אַ מעֲנְטָש וּאָס זָוְכָט דִּיךְ, גָּאטָ
אַיךְ דָאָרֶף דִּין הִילְּפָ, אָונְ אָוִיב דּוּ הֻעְרְסָט אַ תפְּלָה צָו —
זָעַ, לָאוּ זִי נִישְׁט אַלְיאַין «אָוִיפְּ גָּאטָס בְּאַרְאָט»...

שׁוֹאָרֶץ-נוֹיִס

אָפְרִיקָע

אַלְאָנד אַ גְּרוֹיסֶס, אַלְאָנד אַ שִׁין, אַ רֵּין,
נָאָר ס/הָעָרֶט זִיךְ נִישְׁטָ פָּוּן פִּיגְלָ קִין גַּזְאָנָג
אוֹן הַיְּיָבָן זִיךְ זִיךְ אִין דִּי הַיְּמָלָעָן אוֹרָף —
הַאַלְטָן זִיךְ זִיךְ אִינְגְּדָעָרְהַיְךְ נִישְׁטָ לְאָנָג.

די אָפְרִיקָאנָגָעָר בְּלוּמָעָן וּוְאָקָסָן גְּרוֹיסֶס,
מִיט וּוְנְדָעָרְלָעְכָּעָ פָּאָרְבָּן אָן אַ שִׁיעָר,
נָאָר וּוְיִסְטָ אִין גָּאָט פָּאָרְוּאָס זִיךְ שְׁמָעָקָן נִישְׁטָ,
אוֹן זְעָעָן אוֹסָס וּוְיִי בְּלוּמָעָן פָּוּן פָּאָפְרִיר.

אַלְאָנד אַ גְּרוֹיסֶס, אַלְאָנד אַ שִׁין, אַ רֵּין,
אַלְאָנד פָּוּן מִילְּךְ אוֹן האֲנַיִקְ, גַּאֲלָד אוֹן אַרְץָ,
אַלְאָנד פָּוּן זָוָן, נָאָר — פִּינְגְּצָטָעָר אִין אִין אִים
די יְעֻנִּיקָעָ, וּוָסָ זִיעָרָ הַוִּיתָ אִין שְׂוֹאָרָץ...

די שוואָרכזחויטיקע

איך וויס איז מיר, די וויסע, זענען איך פֿאַרְהָאָסֶט,
פֿאַרְהָאָסֶט בֵּין טִיף אַין האָרֶצֶן אָז — מיט רעכט!
נָאָר איך, שוואָרכזחויטיקע, איך בין דָּאָך נָאָר אַ גָּאָסֶט,
אַ גָּאָסֶט בֵּי איך — ווֹ אִיר זענט קְנֻעַכֶּת בְּלוּזָה, קְנֻעַכֶּת,
וּאָס טָאָרֶן זִיךְ נִישְׁט אָוִיסְגָּלִיכִין, נִישְׁט גְּלִיכְשְׁטָעלְן
מיט די, וּאָס האָבָּן אִיבָּעֶר איך די רָוֶת
אוֹן מִינְגָּעָן, אָז ווֹ שְׁוָאָרֶץ עַס אַיְזָה בֵּי איך די הוּוִיט —
אוֹן שְׁוָאָרֶץ בֵּי איך דָּאָס בְּלוּט...

יאָ, וויס בין איך, נָאָר מיט דָּעֶר ווִיסְעָר רָאָסֶע מִין —
נִישְׁט שְׁטָאָלֶץ (סְאָזָן אוּיכָּעַט וויס צו וויס, נִישְׁט גְּלִיכִיךְ),
עַס האָבָּן ווִיסְעָר שְׁוִין בָּאוּזָן ווִילְדָעֶר זִין
אוֹן שְׁוָאָרֶצעֶר ווֹ עַס אַיְזָה די הוּוִיט בֵּי איך;
איָךְ בין אַ פִּינְט פָּוָן יְעַדְעַ פִּינְצְטָעָרְנִישׁ
וּאָס — פּוֹנוּם האָרֶץ — דָּעָרְגִּיט זִי צָוָם גַּעֲדָאנָק.
איָךְ קָוָם קִין אָפְרִיקָע בָּאַקְעָנָען אִיעָר פָּאָלָק
איָן פִּין אָז קָאָמָף, איָן טָאָנָץ אָז אִין גַּעַזְאָנָג.

אין הויז פונעם וווײַסן

א

אין יעדן וווײַסן הויז איז דא אַ שׂוֹאָרְצֵעֶר
(ס'האָבוֹן הייזער, צוּוִי, אָוָן אוַיכָּעֶט מַעַר)
זַיִ זַעֲנַעַן דִּינָעַר, שְׁקָלָאָפָּן, אָוַנטָעַרְטָעַנִּיקָּע
צַוְּ זַיִעַר ווַיִּסְעַר «לִיְּדִי» אָוָן צַוְּ «סַעַר».

זַיִ טַוּעַן זַיִעַר אַרְבָּעֶט מִיטָּ אַ שׂוֹוַיְגָן
מִיטָּ אַ טִּיפָּן, ווַיִּ אַ תָּפִילָה אַוִּיףָ אַ נַּסְּ
אָוָן עַנְטָפָעָרוֹן דַּעַם ווַיִּסְן נָאָר דָּאָסָ נַוְיִטְקָסְטָע,
די נַוְיִטְקָסְטָעַ צַוְּיִי ווַעֲרַטָּעָר : «נָאָ» אָוָן «יַעַס».

אָוָן רַעַדְתָּ אַמְּאָל דַּעַר ווַיִּסְעַר צַוְּ זַיִן שׂוֹאָרְצָן
אָוָן דַּעַר הוַיְיךְ-בָּאַפְּעַלְעַרְלִישָׁר שְׁטִים,
נָאָר פְּשָׁוֹטָה, מַעַנְטַשְׁלָעָר — גַּלוֹיְבָט עָר נִישְׁטָה די אַוִּירָן,
אָוָן דָּאָסָ-אַ רַעַדְתָּ מַעַן עַס אַזְוִי צַוְּ אַיִּם...

עָר שְׁטִיטָה אָוָן פִּינְגְּטָלָט מִיטָּ די שׂוֹאָרְצֵעֶר אַוִּיגָן,
אָוָן דַּו ווַיִּסְטָט נִישְׁטָה, ווָאָס עָר טְרָאָכָט דֻּעָרְבִּי,
דוֹ פִּילְסְטָןָאָר, אָזָעָר ווֹאָלָט פָּוּן הָאָס אָוָן אַוְמַצּוֹטָרוֹי
גַּעֲטָאָן אַוִּיךְ אַוִּיףָ די גּוֹטָעָ רַיִּיד אַ שְׁפִּיִּ...

דער שוואָרצעער בײַם וווײַסן אִין הוּז —
 שטײַט ווי אַשָּׁאָטן בֵּי שׂוּעָל אָן בֵּי טִיר,
 אָן ס'דָּאָכָּט זִיךְ — עַר זַעַט דִּיךְ נִישְׁתָּ,
 ס'דָּאָכָּט זִיךְ — עַר קוֹקֶט נִישְׁתָּ אִינְגָּאנְצָן אוּיף דִּיר,
 נַאֲר פִּילְסְט אִים אָזְזִי, ווי מַעַן פִּילְט וּזְעַן
 אַחְיָה, ווֹאָס האָט זִיךְ פָּאַרְשְׁטָעָקט,
 אָן לוּיעָרט בָּאַהֲלָטָעָנְרָהִיט
 מִיט פָּאַרְטִּיעָטָן אָטָעָם, ווֹאָס שְׁרָעָקט.

דער שוּאָרצעער בַּיִם ווּיַּיְסַן אִין הוּז —
 טוֹט ווֹאָס מַעַן הִיִּסְט אִים, אָן ווֹאָס מַעַן בָּאַדָּאָר —
 אָזְזִי ווי אַשְׁטוּמָעָר, ווֹאָס רְעַדְתָּ
 מִיט דֵי אוּיגָן, ווֹאָס זְעַנְעַן אִים שָׁאָרָה,
 אָן פִּילְסְט זִיךְ, דֵי שְׁנִידִיקָע שָׁאַרְפְּקִיט —
 כָּאַטְשׁ ס'שְׁטָעָקט נַאֲר דָּאָס מַעְסָעָר אִין שִׁיד —
 ווי ס'וּאָלָט זִיךְ דָּעַר שוּאָרצעער, גַּעֲהִים
 אָן אוּיף מַוְּרָאְדִּיקָּס, לְאַנְגְּזָאמָּן גַּעֲרִיָּת.

וּ שְׁטוּמָס' אִיז דַעַר שְׂוֹאַרְצָעֶר אֵין הוּוּ פָנוּגָם וּוַיִּסְן —
אוֹוי גַעֲמַט עָר רַעֲדָן פָּאָר בְּלוֹט פָּוּן זַיִן שְׁטָאָם,
וּוַיְזַוְּאַלְתָּ פָּוּן גַעֲזִימַטְקִיטָּ גַעֲנוּמָעָן זַיִךְ רַיִּיסָן
אוֹן שְׁטְרָאַמִּיק זַיִךְ שְׁפָאַרְן אָן אוַיסְגָּס צָוּם יִם.

אָהָא, וּי דַעַר שְׂוֹאַרְצָעֶר קָאָן רַעֲדָעוֹדִיק וּוַעֲדָן!
נִישְׁטָּ רַעֲדָעוֹדִיק בְּלוֹוִיָּה, נָאָר אוֹיךְ טָאָן צָוּ דַעַר זַיִד;
עָר דָאָרְפָּ נָאָר, אָזְזַאְלָן אִים אוֹיפְמַעְרְקָזָעָם הָעָרָן
די אַלְעָ, וּוָאָס הָאָבָן זַיִן הוּוִית אָן זַיִן שְׁפָרָאָד...

אָהָא, וּי זַי קָאנָעָן דָאָס הָעָרָן, דַי שְׂוֹאַרְצָעֶ!
(זַי וּעְנָעָן דַאָךְ שְׁטָעַנְדִּיק גַעֲהָרְכָּזָאָמָעָ קָנְעַכְתָּ)
וּוָאָס טְרָאָגָן כָּסְדָּר בָּאַהֲלָלָן אֵין הָאָרְצָן
אָזּוּנָס, וּוָאָס מַאֲכָתָ שְׁלָאָפְלָאָזָוּ דֻּעָם וּוַיִּסְן, דַי גַעַכְתָּ.

דַי וּוַיִּסְן נִישְׁטָּ וּוָאָס, נָאָר דַי וּוַיִּסְעָ זַי פִילַּן
פָּוּן זַיְיעַרְעָ קָאָפְעָרָס דַי שְׁטוּמָעָ, אַרוֹוִיסָן,
אָשְׁנָאָה אַיזָּא, וּי זַי וּוָאָלָלָן זַיִךְ שְׁפִילַּן
מִיטָּ פִיעָר — פָּוּן שְׁוֹנָא בַּי זַי אַינְגָעָם הוּוִית.

שווואָרצעּ זינגעַן

צווויידריי שווואָרצעּ, צווויידריי שטימען,
א געזאנג פון צווויידריי טענער
און — עס דאכט זיך, איז מען האט נאך
ニישט געהערט ווען זינגעַן שענער.

א געזאנג פון צווויידריי טענער,
און דו הערטט זיך איזן פאַרוונדערט :
צווויידריי שווואָרצעּ, צווויידריי שטימען,
און עס דאכט זיך : ס'זינגעַן הונדערט.

און דו הערטט זיך איזן פאַרוונדערט :
ווײַ אַ פֿאַלְקַ וּאַס אִיזַּ פֿאַרְקְּנָעְכְּטִיקְּט —
זינגעַ נישט, ווײַ עס זינגעַן שְׂקָלָפָּן,
אייז אִין זינגעַן נישט אַנְמָעְכְּטִיקְּ.

ווײַ אַ פֿאַלְקַ, וּאַס אִיזַּ פֿאַרְקְּנָעְכְּטִיקְּט,
זינגעַ מיט שְׂטָאָרְקָעַ, פֿוֹלָעַ בְּרוֹסְטָן,
זֵינֶעַ לְוִיבַּ אָוּן לִיבְעַלְדָּעַר,
זֵינֶעַ בענְקְשָׁאָפָּן אָוּן גְּלוּסְטָן.

זינגעַ מיט שְׂטָאָרְקָעַ, פֿוֹלָעַ בְּרוֹסְטָן,
ווײַ אַ פֿאַלְקַ אַ נִישְׁטַ דְּעַרְשָׁלָאָגָן,
וּאַס נִישְׁטַ אַיְבִּיךְ וּוּטַ עַס אַיְזִיךְ
צַוְּ זַיְן פִּינְטַ דִּי שְׁנָאָה טְרָאָגָן.

וואַי אָ פֶּאְלָק אֲ נִישְׁתָּ דַּעֲרֵשְׁלָגָן,
וַיְנַגְּעַן שְׂוֹאָרְצָע אֵין דַּי קְרָאָלָן,
וּוֹ זַי לְעֵבָן אָרָעָם, גַּאֲקָעָטָן,
אַבָּעָר, שְׁטָאַלְץ אָזְן נִישְׁתָּ גַּעֲפָלָן.

וַיְנַגְּעַן שְׂוֹאָרְצָע פָּוָן דַּי קְרָאָלָן *
אוַיכְעַט אֵין דַּי שְׁטָעָט אָוָן גַּאֲסָן,
וּוֹ זַי שָׁאָפָן, וּוֹ זַי בּוּיָעָן,
פָּאָר דַּי וּוַיְסָע, וּוּעָם' זַי הָאָסָן.

* דערפער

שוווארצע שפילן

האבן שווארצע נישט מיט וואס דעם טאג דעם גרויסן, אויסצופילן —
גייען זי ארום — די שאטנס אינעם לאנד פון גאלד און — שפילן,
שפילן — צו פארשפילן זיך, צו מאכן לייכטער זיך און גריינגער —
טוליען זי צום האָרץ גיטארעס : צערטלען זי מיט צוּוִיַּדְרִי פינגער,
צופן פון אַ צוּוִיַּדְרִי סטראָנעס, צוּוִיַּדְרִי שוואָכע, לויזע קלאנגען,
ווי אַ ווינטֶל וואָלט זי אַנגעטראָגן פון אַ פעלד מיט אַנגען —
צייטערן זי דין און האָרץיק, נאָגנדייך און מאָגנאָטָאנִיך,
אָרָעָם, ווי דאס לעבען זיירס, אינעם לאנד פון מילך און האָנִיך.

האבן שווארצע נישט מיט וואס דעם טאג דעם גרויסן, אויסצופילן —
גייען זי ארום בי זיך, ווי שפילער אַינְדָּעָרְפָּרָעָמְד און — שפילן.

דער טאנץ פון די זולוס

די זיגער האבן ליב צו זען ווי ס'טאנץן די באזיגטע.
דער קרייגטאנץ פונעם זולודשכט האלט געשפאנט די וויסטע,
עס ווילט זי, ווען פון שווארצע לייבער רייסן זיך דערשטיקטעה
די כוחות, די באזיגטעה — אין א קרייגטאנץ ווי א מעשה.

עס טאנצט א יעדער מוסקול און א יעדער גלייד באזונדער,
ס'באגלייט זי נאָר א ווילד געפוקערוי ווי צום פֿאַרטוּבִּין
אוֹה, וועקט א פֿײַעֶר אוֹיף אין זי אוֹה, אָן עַקְסְּטָאָן — אוֹיף ווֹנדָעָר! —
וואַי ס'יוֹאָלְטָן טִיפֿ-דָּעָרְשָׁלָגָעָנָע צָרוּיק זיך אוֹיפֿגָעָהוּבִּין:

זיך אוֹיפֿגָעָהוּבִּין מיט א ברען פון שנאה אין די אוֹיגָן,
וואַי ס'יוֹאָלְטָן פִּיס אַרוֹיף אוֹיף יַעֲנֵן בְּרַעֲנַנְדִּיקָע שְׁפָרָן —
ווען ס'הָאָבָן זיך גַּעֲשְׁתַּעַלְתָּ אַנְטְּקָעָגָן זַיִעָר פִּיל פון בוֹיגָן —
די גוֹטִ-בָּאוֹאָפָּנָטָע, די אַיבָּעָרְפָּאַלְגָּדִיקָע בָּוּרָן.

דאָס בָּוֹרְץִ-פָּאָלָק גַּעֲדַעַנְקָט זַי גּוֹטָם, בָּאַטְשָׁ ס'הָאָט זַי נִישְׁטָ פֿאַרְשְׁרִיבִּין,
עס הָאָט גַּעַנְגָּג גַּעַהָאָט פון זַי צו זַינְגָּעָן אָון צו זַאגָּן,
פון דַּעֲמַאלְתָּ אַיז די זולוס נאָר דַּעְרָה העַלְדַּנְטָאָנָע גַּעַבְּלִיבָּן,
אַ טָּאנְצָ וּוֹאָס וּוַיּוֹזָט וּוֹי זולוס וּוּעָלָן זיך אַמְּמָאָל נאָך שלָאָגָּן.

דער טאנץ ביים "מיין"^{*}

אין א זונטיק-פרימאָרגן, צופוּסַנס דעם "מיין",
בֵּי דעם באָרג ווֹאָס בָּאָגָּסְן מִיט לִיכְט אַיִּה אָן שִׁין,
בֵּי דעם זָאָמְדִיקָּן באָרג מִיטָּן גָּלְדָּעָנָם גָּלָאנֶן —
גיינַן שבטים פֿוֹן שְׂוֹאָרְצָע — פֿאָר ווַיִּסְעָ אַטָּאנֶן.

ס'הָאָבָּן שְׂוֹאָרְצָע דעם אַמְפִּיטְעָאָטָעָר גַּעֲבִיָּט
זוֹ פָּאָרוֹויִילָּן נָאָר דֵי, ווֹאָס ס'אָיִן שְׂוֹאָרְצָע זַיִּעַר הָוִית,
אוֹן ס'אָיִן שְׂוֹאָרְצָע זַיִּי דֵי הָוִית — זַיִּעַר גּוֹרֵל פֿוֹן פִּין —
פֿוֹן אַרוֹיסְגָּרָאָבָּן גָּאָלְדָּ פֿאָר דֵי ווַיִּסְעָ, פֿוֹן "מיין".

קוּמוּן ווַיִּסְעָ צָוּ זְוַנְטִיק-סְפַּעַקְטָאָקָל צָו גִּין,
זַיִּי עַס ווֹאָלְטָן דֵי שְׂוֹאָרְצָע פֿאָר זַיִּי נָאָר אַלְיָין
זַיִּךְ פָּאָרְגָּנָגָעָן אַיִּן טָאנֶן, מִיט גַּעֲפִיָּק אוֹן גַּעֲלָאָנָגָה
אַ גַּעֲלָאָנָגָה זַיִּי פֿוֹן קִיְּתָן, ווֹאָס פָּעַנְטָעָן דֻּעָם גָּאָנָגָה.

ס'טָאנֶן זָוָלָס, באָסְטוֹס, דער קְסָאָן אוֹן דער סְוָאָגָן,
פָּאָלָן לְאָנְגָּזָהָם אוֹיִין אַיִּן אַ זַּוְילְדוֹן עַקְסְטָאָהָן,
זַיִּי עַס ווֹאָלְטָן רַאֲבָאָטָן פֿוֹן שְׂוֹאָרְצָן טַשְׁוָגָן
ニִישְׁטָ פֿאָר מְעַנְטָשָׁן גַּעֲטָאָנָצָטָה, נָאָר פֿאָר הַיְמָל אוֹן זָוָן,
אוֹן פֿאָר זַיִּי, פֿאָר דֵי בָּרִידָעָר, דֵי גַּרְעָבָעָר פֿוֹן גָּאָלָה,
וֹאָס זַיִּ טָאנֶן צָוּ שְׂטָאָרְקָסְטָן — דֻּעָם טָאנֶן פֿוֹן רַעֲוָאָלָט.

*) גַּאֲלָדִ-שָּׁאָכָט, גַּאֲלָדִ-מִינְגָּע.

אלדגרעבער

מיטן שלאָפּ נאָך אַין די שווארצע אויגן
אוֹן אַלְיאַן אוֹיךְ שווארץ ווי שטייקער נאָכְטַ,
גַּעוּוּקְלְטָעַ אַיְוֵן קַאֲלְדְּרָעַס אַוְן אַין זַעַךְ —
אַזְוִיְּדָאַ צִיעַן זַיִּהְ דִּי גַּאֲלְדְּגַּרְעַבָּעַר,
מִיטְ הַיְנְטֶעֶרֶשְׁטָטִישׁ וּוּגָּה,
בָּאַגְּנוּעַן צֹ דַעַר שַׁאֲכַט —
אַרְאָפְּצָוּלָאָוַן זַיִּד אַין בּוֹיךְ פָּוָן דְּרַעַדְרַדְ,
אוֹן ווֹיְ דִּי וּוּרְעַם —
נִישְׁטָעַרְן אַין זִינְגַּע אִינְגְּוּוֹיְידַן אַוְן גַּעְדְּרָעַם,
נִשְׁטָעַרְן אַוְן זָכְן גַּאֲלָהְ, פָּאָרְ דִּי,
וּוָאָס הַאָבָן זַיִּי פָּאָרְ קַנְעַכְטְּ גַּעְדְּוָנְגָּעַן —
פָּאָרְן פְּרִיאַן פָּוָן גַּאֲלְדְּשָׁטוּבְּ אַוְיףְּ דִּי לַוְנְגָּעַן...

טרָאָגָן ווַיְנְדָעַס זַיִּ פְּאָרְחָלוֹשַׁט אַוְן פְּאָרְשָׁמָאָכְט
אָרוֹיסְ, צָוִירִיךְ אָרוֹיסְ שָׂוִיחְ, פָּוָן דַעַר פִּינְצְטָעַרְנִישׁ פָּוָן שַׁאֲכַט —
וּוְאָרָט זַיִּ אַוְיבַּן בִּים אָרוֹיסְגָּזָגָגְ וּוְיַדְעַר אָפּ
וּוְיַדְעַר מָאָל — דִּי נאָכְטַ.

דושאן מיט זיינע צוויי גיטארעס

— דושאן, וואס דארפסטו צוויי גיטארעס?
קריגסט פאר אינע געלט אויף שיד.

— איך דארף קיין שיד נישט «סער», איך דארף נישט,
כדארף גיטארעס צוויי, פאר זיך.
איך וועל זי נישט פאַר��ויפן!
ס'קאנ זיך דאָך פאַרליךוףן.
איינע זאל צעבראָכֶן ווערטן.
וועל איך קיין גיטארע האָבן —
ווער ווער וועט מיך דעםאלט העָרָן?!
ニין, כ'פֿאַר��ויפֿ נִישְׁט מֵיַן גִּיטָּאָרָעָ,
וֹוי כ'פֿאַר��ויפֿ נִישְׁט «סֻרָּר», מֵיַן הָרָץ,
וֹאָס די וֹוִיסָע טְרָעָטָן מִיט די שְׁטִיוֹל —
וֹוִיל מֵיַן הוִיט אֵין שְׂוֹאָרֶץ.

גייט דושאן אַרום מיט זיינע צוויי גיטארעס:
איינע — פֿאַרנְט — הערט נישט אויף צו וועkan אוון צו מאגען,
אוון די צוּוִיטָע, הִינְטָן אויף די פְּלִיעִיצָע —
רוט דערוויל אוון האָרכְט זיך איין אין דושאנען...

גאַט אֵין שווארץ

אויף אַ ווייסער דראַיסנוואָנט
פֿון אַ געבעטהָווִוּ פֿאָר די שווארץ —
האַט מִיט שווארץ קִילְלַ
אַ שווארצע אַויפֿגעַשְׁרִיבַן
מִיט דָעַר האַנט דָעַר שווארצע :
גָאַט אֵין שווארץ !
און ס'האַט די שווארץ אויפֿשְׁרִיפַט
וֹוי אַ שווארצע דְרָאָונְג —
שווארץ אַרְאָפֿגעַשְׁרִיגַן
צָו דָעַר גָאָס דָעַר ווייסער,
און זִי פּוֹלְגַעְמַאְכַט מִיט שווארצַן אָומְרוּ
פֿאָר אַ שווארצַן שְׁטוּרָעַם,
וֹאָס עַס זְאָמְלָעַן די שווארץ-הוַיִּטְיקַע
פֿאָר וַיְיַעַרְעַ דַעֲרָאָבְעָרָעַר :
די שווארץ-פְּאָרָה אַסְטַע ווייסער,
אֵין די הַיְמַלְעַנְדָעַר פֿון שווארצע.

וּוֹלְקָאנִישׁ

פֿון אַוִיבָן־אַוִיפֿ — אַזָּא גַעֲבעַנְטַשְׁטוּ רֵוֶן
וּוֹאָס אַיְזָא אַינְגַעַגְעַץ דַאֲכַט זִיךְ נִישְׁט פָאַרְאָן
נַאֲרַ קַוְקַט מַעַן טִיפְעָרַ, גַעֲנַטְעַר זִיךְ צַו —
דַעֲרוֹזַעַט מַעַן, אָזְ מַעַן זִיכְטַ אַוִיפֿ אַ וּוֹלְקָאנִישׁ.

די שְׂוֹאַרְצָעַ, זַיִן, זַיִן גַעֲבַעְכִּידְקָעַ שָׁאָר —
זַיִן זַעַמְעַן דָּסַם וּוֹלְקָאנִישׁ גַעְפָּאָרַ,
וּוֹאָס וּוֹעַט זִיךְ וּעַן אַ וּוֹעַקְ-טָאָן וּיְ פֿון שְׁלָאָף
אוֹן גַעֲמַעַן שְׁפִיעַן פִּיעַרַ, גַּלְיַ אָוֹן זַשְּׁאָר.

דַעַר שְׂוֹאַרְצָעַר הַאֲטַדְאָךְ אַוִיךְ אַ הָאָרֶץ אַ רְוִיטַ
אַ הָאָרֶץ, וּוֹאָס בְּלוֹטִיקָטַ, בֵּין — סִיזְעַרְטַ פּוֹלְ דִי קְרוֹגַ
איַזְ — מוֹזַעַר וּזְעַן אַרְוִיסַ פֿון שְׂוֹאַרְצָעַר הָוִיטַ
אוֹן טָאָן מִיטַ שְׂוֹאַרְצָעַר פּוִיסְטַ אַ זַעַן : גַעְנוֹגַ!

— גַעְנוֹגַ אַיְיךְ, וּוַיְסַע שְׁדִים פֿון נִישְׁטַהַיְ!
— גַעְנוֹגַ, מִיטַ לִיבַ אָוָן לְעַבְן אַיְיךְ גַעְדִּינְטַ,
אוֹן נִשְׁטַ פְּאַרְדִּינְטַ מִיטַ אַונְדוֹזְעַר שְׂוֹאַרְצָעַר מַיִ
דָאָס גּוֹטַס פֿון אַיְיעַרַ בְּאַלְיְבַטְעַ הִינְטַ...

— גַעְנוֹגַ! אָוָן — אַוִיבָן־אַוִיפֿ — אַזָּא מִין רֵוֶן
וּוֹאָס אַיְזָא אַינְגַעַגְעַץ דַאֲכַט זִיךְ נִישְׁט פָאַרְאָן
נַאֲרַ קַוְקַט מַעַן טִיפְעָרַ, גַעֲנַטְעַר זִיךְ צַו —
דַעֲרַפְילַט מַעַן, אָזְ מַעַן זִיכְטַ אַוִיפֿ אַ וּוֹלְקָאנִישׁ.

יאהאנעסבורג, 1951

נישט לשמה

אַ טְבָעַ שְׂוִין אֹזָא

ס'אייז בי מיר אַ טְבָעַ שְׂוִין אֹזָא מֵין,
וואָס גַּעֲרִישָׁנוֹת הַאֲבָב אַיךְ פָּנָן דָּעָרָ מַאֲמָעָן :
שְׂוִיְיגָן, שְׂוִיְיגָן, אַבָּעָד — נִישְׁטָ פָּאַרְשְׁוִיְיגָן,
נִישְׁטָ אַרְבָּעָרְגָּיִין אָוֶן נִישְׁטָ פָּאַרְבִּיגָּיִין
וּוי אַ טְוִיבְּ-שְׁטוֹמָעָר, צִי וּוִי אַ בְּלִינְדָעָר —
פָּאָר אָן אַיְנְטְּרִיגְּגָאנְט אָן אַונְטְּעַרְצִינְדָעָר,
פָּאָר אַ חְוָנָף אָוֶן אַ טְעַלְעַרְלָעָקָעָר,
אוֹן פָּאָר אַלְדָאָס שְׁלַעַכְתָּס וּוָאָס לִיגְט אִין שָׁקָר.

אלין אין וואלד

פארבלאנדזשע איך אמאָל אין וואלד-געדיכטטעויש
אייז ס'ערשטע שרעק-געפַיל וואָס מיך באָפָאַלט :
אַ מענטש ! אַ מענטש, אלין אין וואלד...
עדشت נאָכֵן פַּחַד פָּרוֹן מענטש —
גייט-אויף אין מיר די שרעק
פֿאָר וואָלד-חיות, וואָס ליגַן ווּ פָאָריסטעקט
אין נאָרָעָס אָוִן אין בִּימְעָר-אוַיסגַּעַהוֵיל
אוֹן, זענען נאָך אַ פַּעַטַּן בִּיסְן — פּוֹיֵל
און נִשְׁתַּחֲוֵךְ אַיְבָּעָרֶפָּאַלְן גַּרְיִיט —
וּוי ס'זענען מענטשן גַּרְיִיט, אוֹיך זָטָעָרָהִיט...

לייד וועגן דאכלאזע

די ערישטעו וואס זעגען אין שטאגטישן עלנט
די שיינקיט פון זונאורייגאנגע
זעגען — די דאכלאזע,
די, וואס די נאכט פאלט זי פריער פון אלעמען צו
און באאומראיקט זי מיט דעם אומרו פון פיגל,
וואס האלטן זיך אוננטצייט נאענט פון זיערע געסטן...

כ'קען זי, די דאכלאזע.
כ'קען זי פון זיין אמאָל אײַנער פון זי,
וואס, די נאַקעט בענק אין די גערטנער און סקווערן,
די שטיינערנע טרעד און די נישעס פון הייזער,
דעָר הפקרדיך זאמדייקער ים-ברעה דער פריער —
זעגען די נאַכט לעגערס זיערע
אונטער די הימלען די פריע.

און כ'קען זי —
ויליל כ'האָב אמאָל אויכעט געפיבערט ווי זי —
אין די געפלען פון גראָע באָגינענס,
וואס האָבן מיט פִּיכְתְּקִית — פון דעכער און בימער
געטריפט און געטרערט אויפֿן גורל אויף מיינעם.

און כ'קען זי, די דאכלאוז.
די מיטן חלום און שלאף אין די אויגן.
איך האב זיך נישט איינמאָל געטראָפֿן מיט זי —
ווען די נאכט האט געעפֿנט אַ שפֿעלטל אויף טאג
און די זונ איז אַרוּס ווי אַ ברוּיט פּונְגּעָם אוּווֹן...

ニישט שטענדייך

ニישט שטענדייך קאָן מעָן זינגעַן סְתֵּם, לשמה,
לשם געָזָנָג פֿאָר שִׁינְקִיט, גֶּלאָנְץ אָוֹן פֿרָאָכְט —
די הימלעַן זעַנְעַן אוּיך נִישְׁט שְׁטָעַנְדִּיך בְּלֹא
אוֹן, סְלִיבִּיכְטָן נִישְׁט קִין שְׁטָעַרְן יַעֲדָע נָאָכְט.

ニישט שטענדייך אִיז דָּאָך יּוֹם־טוֹב, אָוֹן סְגֻּמִּיט —
ニישט שטענדייך גְּרִיטִיט אִיז אוּפְּגַּעַמְעַן גַּעַזְנָג ;
פֿאָרָאָן אַ צִּיִּיט וּזְעַן סְקָאָן נִישְׁט זַיִן אַ לִיד —
אַ שְׁפִּילְ פָּוּן וּוֹאָרטְ, אַ שְׁפִּילְ פָּוּן פֿאָרְבָּ אָוֹן קְלָאנָגָג.

אַיְך זָאג עַס קָעָגְן יַעֲנַע זַיְגַּעַר בְּלוֹזָג,
וּאָס וּוַיְקָלָעַן זַיְד אִין נַעֲפֵל אָוֹן אִין סָודָה,
אָוֹן זַיְגַּעַן שְׁטָעַנְדִּיך זַיְעַד אָוְזָנִין אוּיסָטָן,
זַוי עַפְּעַט גְּרוּיסָט אָוֹן הַיְּלִיקָס, זַוי גַּעַבָּאַטָּן,

אָוֹן לְאָוֹן שִׁינְדוּוּרְטָעָר אָרוֹיסָט פֿאָרְבִּיקִיטָן,
זַוי זַיְפְּבָלָאָוֹן — צָוָם פְּלָאָצָן אָוֹן פֿאָרְגִּיגָן,
אָוֹן האַלְטָן נִישְׁט פָּוּן רַעַדְן קְלָאָרָעָ רַיִּידָן,
אָוֹן האַלְטָן נִישְׁט פָּוּן לִידְעָר צָוָם פֿאָרְשְׁטִיְּין ...

אָוֹן האַלְטָן נִישְׁט פָּוּן מִיר — וּוַיְיל כְּ�קָאָן לשמה,
זַוי זַיִן — נִישְׁט זַיְגַּעַן וּזְעַגְן גֶּלאָנְץ אָוֹן פֿרָאָכְט.
די הימלעַן זעַנְעַן אוּיך נִישְׁט שְׁטָעַנְדִּיך בְּלֹא
אוֹן סְלִיבִּיכְטָן נִישְׁט קִין שְׁטָעַרְן יַעֲדָע נָאָכְט.

א טאג — א שלאכט

או דורךלעבן א טאג, אוין ווי אדורכמאכן א שלאכט —
אוין ליב אוין גוט די נאכט —
אפיקלו ווען מען שלאכט זי נישט אדורך
פאר ווונד אוין ווי,
ווי ס'שלאכט א זעלגערד נישט אוין פינצעטערן טראאנשיין,
נאר ליגט אוין וואכט אוין היט,
אוין היט זיך פאָרַן טויט
אוין, פיבערט, גלייט
פון שרעק,
אפיקלו פאר די מאָרגנדייקע טאג —
פון זען אוין יעדן האָרייזאנט
פון זונאַויפֿאָגָאנְג אוין זונפֿאָגָאנְג —
דעם פראנט
צעעלְאָקָעָרט פון א שלאכט ;
פון זען אוין אלץ, וואָס רויט אוין : בלוט —
אוין ליב אוין גוט —
די נאכט.

פיינט פונעם אמת

א

ס'האָט פִּינְט דַּעַם אֲמָת, דַּעַר, ווֹאָס זִין גֻּוּזִין אֵין נִשְׁטָרְן,
וֹוָס שְׂטָעַנְדִּיק, דָּאָכְטַ זִיךְ, בְּרָעַנְטַ בַּיִּים דָּאָס הַיְּטָל אַוְיְפַן קָאָפַ,
אוֹן דַּעַר, ווֹאָס גִּיט אַמְּאָל אַ צִּיטְעָד אַוְיְךְ פָּאָר זִיךְ אַלְיְוַן
אוֹן לְאֶזְעַט פָּאָר זִיךְ אַלְיְוַן, אַמְּאָל, דַּי אַוְיְגַן טִיף אַרְאָפַ...

אוֹן ס'האָבָּן פִּינְט דַּעַם אֲמָת, דַּי, ווֹאָס לְעַבְן פָּוֹן דַּעַר נַאֲכַט
אוֹן — פְּלָאַטְעָרָן אֵין אִיר, ווֹי פְּלָעַדְעָרְמִין — פָּוֹן אַרְטַ צַו אַרְטַ;
אוֹן פִּינְט דַּעַם אֲמָת, הַאָבָּן דַּי, ווֹאָס רִינְסַן זִיךְ צַו מַאֲכַט,
אוֹן הַיְּלִיקָן, אֵין גַּאנְגַ צַו אִיר, אַפְּילַו קָאַלְטַן מַאֲרָד.

ב

דער אמת אין אונדזער פֿאַרְוּוַילְדָּעַטָּעַ צִיִּיט
אייז דאס פֿילְבָּאַרְסְּטָעַ קִינְהָ, ווֹאָס עַס שְׁטִיְיטָן אֵן אַ זִּיִּיט
פֿון יְעֻדָּע נִישְׁתַּחֲיוּנָה, נִשְׁתַּחֲיוּנָה שְׁפִילָה,
ווֹאָס פֿאַרְשָׁעָמֶט אָוֹן בָּאַלְיִידִיקָט דַּעַם רַיִנְסְּטָן גַּעֲפִילָ.

דער אמת — ווֹעֵן סְקִינִיגָּט דער שְׁקָר אָוֹן לְאַכְטָ
פֿוֹנְדָּעַרְוּעַלְטָ, ווֹאָס אֵיז אַוְנְטָעַגְעַוְאַרְפָּן זִין מַאֲכָט —
דער אמת אין אַטְ-אַזָּא וּוּלְט — אֵיז דאס קִינְהָ,
ווֹאָס דער שְׁקָר רַעַדְטִיכְוָ אָוֹן רַעַדְטִיאַבְעָר צֹ זִינְה.

צו די, וואס זוכן דעם אמת

זאגט נישט קיין ליגן און — זוכט נישט דעם אמת —
אייר, פראפעסיאנעלע אמת-זוכער !
וואי, וואס איז מען כאפט אידק ביי א ליגן,
וואי מען כאפט א גנוב ביי דער האנט —
ווערט איר חיללה נישט רויט,
און איר ענטפערט מיט א צווייטן ליגן :
"דער ציל הייליקט דעם מיטל".

א, פראפעסיאנעלע אמת-זוכער !
וואלט איר דעם אמת געטראגן אין הארץ,
וואי א גלויביקער טראגט גאט אין הארץ —
וואלט איר פארשפארט אים צו זוכן,
וואלט איר דעם אמת געפונגען פאר איעירע פיט,
וואי מען געפינט א געפאלענע פירה ביהם שטאמ.

צו די, וואס ווילן רاطעווען די מענטשהheit

וואעלט-דערליזער, וואעלט-באפרײַער, רעטער!
אפשר וואאלט איר אויגעהערט צו רاطעווען די מענטשהheit
און גענומען רاطעווען דעם מענטש, ש
דעם מענטש פון פלייש און בלוט,
דעם מענטש פון ליב און לעבן,
וואס איר קענט אים רעכט נישט,
וואס איר האט אים רעכט נאכנית אריינגעוקט אין פנים,
ニישט געזען נאך רעכט, זיין אויסזען,
ニישט געשפיגלט זיך אין זיינע אויגנאפלען,
און אין זי נישט אפגעשפיגלט איעער דאנ-קישאטישקייט.

פון מענטש, פון מענטש הייבט אן! —
אייר, וואעלט-דערליזער, וואעלט-באפרײַער, רעטער,
אייר, וואס אויף די וועגן צו דער מענטשהheit —
גייט איר איבער מענטשן...

איך טרווי נישט מער

איך טרווי נישט קיינעם מער, מײַן אָרֶעֶם בִּיסֶל לְעֵבֶן,
און קיינער האט נישט מער קײַן רעכט
צֹו רעדָן אַין מײַן נָאָמָעַן ;
איך געהער שוין לאָנֶג נישט צֹו די צָאָן קְדוּשִׁים,
וואָס זַיְגַּיְעַן נָאָכָן פֿאָסְטוֹךְ — זַיְעַר רְבִין —
גרידיט אויף אלֶיךְ צֹו עַנְטַפְּעָרָן אִים : אָמָן .

קיינער האט נישט מער קײַן רעכט
צֹו רעדָן אַין מײַן נָאָמָעַן .
איך געטרוי קײַן פֿירָעָר נישט — וּוואָס מִיר אַיְזָן טִיעָר ;
כַּחֲאָב פָּוֹן לאָנֶג זַיְקַשׁ שַׁוִּין באָפְּרִיאִיט
פָּוֹן וּוּעָלָטָר אַון מעַנְטַשְׁ-בָּאָפְּרִיאִיט ,
וּוּלְכָעַ זַעֲנָעַן פָּאָר דָּעָר גְּרוּסָעָר שליחות זַיְעָרָעָר — צֹו קְליַין ...
איך וּוּלְזַיְקַשׁ שַׁוִּין דָּאָס שְׁטַעַטָּל מִינָס, אַלְיַין באַשְׁטִיאַן ...

א גוטער מענטש

אין א וועלט מיט שלעכטס,
וואס ליגט די שלעכטע, אין די בלוטן —
אין א וועלט אָזָא
אייז א רחמנות אויף א מענטש א גוטן,
אויף א מענטש וואס קאָן זיך טילין
מייטן לעצטן ביסן
אדער — העלפֿן עמעצַן אָזָוי,
או ס'זאל דער היילֿפֿ-בְּאַדְאַרְפֿטִיקֿעַרְ נִישְׁט וויסַן
ווער עס טראגט די היילֿפֿ אַריין אין שטוב אַים.

א רחמנות — אויף א מענטש, א גוטן,
א רחמנות — שוין דערפֿאָר,
וואס בי די "אויסטויגער", "חַכְמִים" —
אייז א גוטער מענטש אָזָא — א נאָר.

רער לעצטער פלי

א

נאגן טראגישן טויט
פון אליהו גאושאנסקי

ער איז געווען אין פולן בלוי
(אין גאנצן פינף און דרייסיק יאר)
א זונ פון פאלק, א זונ פון די
וואס קומען פון דער הארטער וואר —
אין סאמע בלוי, אין פריסטער פרי —
וואען אויגן קוקן נאכניישט קלאה.

ער איז געווען אין פולן בלוי
און, ס'האָט געוואָלט (דער צופאל נאָר) —
עס זאָל בַּיְ מִינְפַּ אָוֹן דְּרִיסִיךְ יָאָר
שווין זיין, זיין העכסטער, לעצטער פלי —
וואֹו שְׁנֵי דְּנִידְנִיקָּעֶר ווַיְנַט פָּאָרָהָאָלָט,
פָּאָרָכָּאָפָּט דַּעַם אֲטַעַם, דְּרִיְתַּ, פָּאָרְדְּרִיַּת —
וואֹו ס'טְּרָעֶפֶּת, אָז אָוִיךְ אָז אָדְלָעֶר פָּאָלָט,
וואֹו פָּוּן אָקוּיל — אָזָן טָאָל פָּוּן טוִיט.

עם שטיטת מיר פאר די אויגן נאך, זיין גאנץ געשטעל :
 דער שלאנקער וווקט זיינער, בלאנד-האָדיק, ליכטיק, הועל,
 בלֿאַ-אוֹיגִיך, קינדייש מיילד אונ — לאָנג שוין רײַפֿער מאָן
 פון פריסטער פרֵי — אָן אַיְגַּעַשְׁפָּאַנְטָעַר שוין אַין שְׁפָּאַן
 מיט די, וואָס האָבן אַנְגַּעַצְּיִיכְּנָט זִיד מִיט רְוִיט —
 דעם שׂוּעוּרָן וועג פון קָאָמֶף פָּאָר לעַבָּן, אַדְעָר — טוּיט.

ער שטיטת פאר מיר נאך לעבעדיק אונ רעדט צו מיר
 אונ טרייסט מיך : ס'זעט נאך גוט זיין, גוט זיין, זאג אַיך דִּיר,
 דער אַמת אַיז מיט אַונְדָּה דערפֿאָר — מיט אַונְדָּז דער זִיג —
 אַפְּילו ווען מען גִּיט אַמְּלָאָל אַטְּרָאָט צְרוּיךְ,
 מען דָּאָרָף נאך גָּלוּיבָּן, גָּלוּיבָּן ! — האָט בֵּים יונְגָן מאָן,
 ווי אַוְיפְּגַּעַבְּלִיצְט אַין זִינָע בְּלָאָ אַוְיגָן דָּאָן.

די צִיִּיט וואָס אַין אַוּוּק אַן אַים, אַין — אַ פָּאָרְגָּאנְג
 וואָס לאָזֶט פון ווַיְתְּסָטָעָר ווַיְתְּמַתְּהַרְתָּ, מיט צִיטְעָר אַן אוּפְּרָאָל לאָנג —
 אַן אַפְּהַיְלָךְ העֲגָעָן ווי אַין טִיפְּעָר דֻּעְמָרוֹנוֹג.
 אַיך זַע אַים אַן אַיך חָעָר אַים נאך, דעם בלֿאָנדָן יונְגָן
 וואָס האָט אַין קָאָמֶף — נאך הוֹיך זִיד אַוְיפְּהַיְבָּן גַּעֲקָאָנְט —
 ווען סְלַעַשְׂטָדָעָר טוּיט נִישְׁטָאָוִיס, זִין דָוִיטָן האָרִיזָאָנְט.

תל-אביב, 1949

דאס גייסטיקע ברויט

נאכן טויט פון פָּשָׁח בִּינְצֶקְיַּי

געעלעבט אין אַנוֹיַּת אָוֹן גַּעֲזָנְגָעַן אַין גַּנוֹיַּת.
געזאנְג אַיְזָן גַּעֲזָעַן אִים — דָּאַס גַּיִיסְטִיקָעַ ברוֹיט.
דאַס וּזְאַרְט אַיְזָן גַּעֲזָעַן אִים — אַ מִיטֵּל צָוָם צִיל
פָּוֹן אַיְינְעָם אַזָּאָ, וּעְלְכָעָר וּוַיִּסְטָן וּזָאָס עַר וּוַיְיל...

געַזְעַן אַפָּאָעַט, אַפָּאָעַט אַפָּאָלָעַט,
וּזָאָס הָאָט מִיטָּדִי לִידְעָר, צָו "עַמְּךָ" גַּעֲרָעַדְתָּ,
צָו "עַמְּךָ" פָּוֹן שָׁעָר אָוֹן פָּוֹן אַיְזָן, צָו דִּי
וּזָאָס לְעַבְּנָן פָּוֹן שְׂוֹוִיסְקָעָר פְּרָאַצְעָן אָוֹן מַיִּ.

הָאָט עַר גַּעֲזָנְגָעַן פָּאָר זַי דָּאַס גַּעֲזָנְגַּאַגְּ —
וּזָאָס וּוַעֲקָט אָוֹן וּזָאָס מַונְטָעָרט, מַאֲכָט לִיכְטָעָר דֻּעָם גַּאנְגַּ —
אַיְזָן אַוְיפְּמַאְרָשׁ פָּוֹן צָאָרָן, פָּוֹן בּוֹנָט אָוֹן פְּרָאַטְעָסְטָן,
וּזָאָס פִּירָט אָוֹן דַּעֲרָפְּרָט צָו גַּעֲוָאָגָטָן פְּאַרְמָעָסְטָן.

גַּעֲזָנְגָעַן, גַּעֲזָנְגָעַן, גַּעֲזָנְגָעַן אָוֹן — אַוִּיס !
עַס אַיְזָן פָּוֹן דִּי דִּיְעָן דַּעָר יִגְנְגָעָר אַדוֹיִס,
אַדוֹיִס אָוֹן אַוּוֹקָה, — אַוְיפְּנָן רַוֵּף פּוֹנְגָעָם טַוִּיט
אָוֹן, אַיְבָּעָרְגָּעָלָאָוֹן דָּאַס גַּיִיסְטִיקָעַ ברוֹיט...

תל-אביב, 1966

וועידער אין פֿאַרְיִין

כ'בין ווועידער אין פֿאַרְיִין. פֿאַרְיִין איז אלץ נאך שיין,
אייז אלץ נאך אלץ די וועלטפּרוּי מיט איד שארם און חן,
אייז אלץ נאך פֿול מיט לוסט און גלוּסֶט, מיט עלעגןײַן,
נאך עפעס איז אראָפּ פֿון אַיר, אַראָפּ דער גלאָנֶץ
אונ, אייז ווי נאך אַ שׂווערער אַיבָּעָלָעָבָּונָג — מֵאַט
פֿון הַיְתָלָעָרְדִּיְאָרְן אַונ — פֿון אַיְגָעָנוּם פֿאַרְרָאַט
פֿון אַוּמוּירְדִּיקָע זַיִן פֿון פָּאָלָקִי, ווֹאָס האַבָּן סַילָּאָנד
פֿון רַאֲבָעָסְפִּיעָר, דָּאנְטָאָן, מַאְרָאָט — בָּאַדְעָקָט מיט שאָנד

פֿאַרְיִין, 1950

אין דער שטאט פון אלע מזועס

אין פאריז, די שטאט פון אלע מזועס
אוון פון אלע שיינקייטן —
פארלויין האב איך זי,
די מזועז מײַנע,
זי פארלויין אינעם ים געמיינקייטן,
וואָס פאריז, די שטאט פון אלע שיינקייטן,
פארמאט.

אָן זִין, אָן כ'הָב פֿאָרְלוּידָן זִי
אָן יָנָע זִינְדְּקוּוֹאָרְטָאלָן
וּזְדָס לְעֵבָן אָנוֹ אֶזְמָפָן,
אָן מְעַנְשָׁ — גַּעֲפָלָן ;
וּזְ בִּינְאָכָט, פָּוּן שָׂאָטְנִיכְט אָרוֹיס —
בָּאוּעָן זִיךְ פָּאָר יְעָדָן הוּא,
צְעַשְׁטָעלְטָע פְּרוּעָן-סִילְוָעָטָן,
וּזְעַמְעָנָס אָוִיגְן סְרָופָן אָוּן פְּאָרְבָּעָטָן
איַף «אָ בִּיסְל לִיבָּעָ» (וּזְ זַיְ אָגָן) —
אָן — פְּאָרְשְׁוּוֹיְנָדָן פָּוּן דִּי גַּעֲסָלָעָן אָוּן רָאָגָן —
וּזְעָן עַס גַּעֲנָעָצָט שָׁוֵין דָס טָאָגָן.

אָפָּשָׁר הָבָּא אֵיךְ זִי פֿאָרְלוּידָן צְוִישָׁן יָנָע
וּזְעַמְעָן סְרִינְטָן פָּוּן מוֹיל דִּי סְלִינְגָן,
וּזְעָן זַיְ זַעְעָן וּזְעַמְעָן עָסָן ;
יָנָע וּזְאָס זַיְ נָעָרָן זִיךְ מִיט שְׁנָאָה

צום אַרְוֹם, ווֹאָס הַאֲט אַיִן זָאָטְקִיִּיט זַי פָּאָרְגָּעָסֶן
אוֹן אַיִן ווֹוִילְטָאָג זַי פָּאָרְזָעָן
איַן זַיְעַד עַלְנָת, פֵּינַן אוֹן ווֹי —
אֲפִילְוֹן אַיִן דַעַר קְרִיסְטָמָעָס־וּוֹאָךְ פֻּן גּוֹטָס :
„לֹא סְמַעַן דַעַר לֹא בְּנַאֲן טַעַי“.*

קָאָן זַיְינַן, אָז כְּבוּעַל זַי פְּרִיעָר אֲדַעַר שְׁפָעַטָּעָר
וּוֹו גַּעֲפִינְגָּעַן, אַיִן דַעַר שְׁטָאָטָט פֻּן אֶלְעַ מְזִינְקִיִּיטַן,
די שְׁטָאָטָט פֻּן לִיכְטַן,
די שְׁטָאָטָטָט פֻּן אֶלְעַ מְזִינְעַס
אוֹן, פֻּן אֶלְעַ שְׁעַנְדֶּלְעֶכֶעֶג גַּעֲמִינְקִיִּיטַן.

פָּאָרְזָן, 1963

*) די ווֹאָךְ פֻּן טְוֹעַן גּוֹטָס.

דאס וויגלייד פון "פארגי און בעס"

ס'פארפאלגט מיך דאס וויגלייד פון "פארגי און בעס"
(וואס די נגעער-מאמע זונגעט איר נגעער-קיינד) —
א וויגלייד, ווי א תפילה אויף א נס,
א ליד — א שנידנדיקע וויי און ווינד. —

פארפאלגט עס מיך און — כ'גיא ארום דערמייט,
ווי ס'וואלט געוווען און אלט און היימיש ליד,
א יידיש וויגלייד, וואס מיט קלאג פון ווינט —
פארוועיגט האט עס אמאיל א יידיש קיינד
אין טאטער-מאמעס הים : אין פוילנלאנד,
פונוואנגען כ'בין ארוויס ווי פון א בראנד —
נאך אידער ס'האט דאס טויער זיך פארמאכט
אונ זיך אראפגעלאזט די ברידערס אומקומוּנאנכט.

דאס וויגלייד פון האRELעם אייז אויך פון א ייך,
וועלכער אייז אין נגעערס שווארצער הויט איזין
אונ אויפגעזונגען זיער פאלקסגעמעט
פון בוגט, וואס וואקסט פון טרויער און פון פיין.

תל-אביב, 1961

פְּרִיֵּה יַיְתָ

ニישטא קיין גראסעער גליק ווי — פריי זיין, פריי,
אן אומבאגדענעצעטער,
א נישט-געצוייטער זיין —
די פרייהייט זאל אַרוֹוִישֶׁרְיִיעַן פֿון דִּיר :
די וועלט איז מיין !
די גאנצע וועלט איז מיין
און, מיר — דעם מענטש — געהרט
דאָס רײַיך פֿון הימל,
און דאָס רײַיך פֿון דְּרַעַד,
און אויב ס'געהרט נישט מיר —
באָדָאָרָף עַס מיר געהרט,
מיר און דיר און, אלע
וועלכע בויען און צעשטערן,
או ס'זאל נײַעֶרֶס, שענערס, בעטערס,
מענטשלעכערס געשאָפָן ווועָרָן.

תל-אביב, 1965

אין באוועינגטן מידבר

א

מוראדייקער פון סאהראז-מידבר
אייז — דער מידבר דער באוועינגטער,
וואו מען גייט נישט מיט קיין קעמלטראיט,
נאאר מיט געאייל אונט מיט געשטומים,
וואאס שטוייסט אוועק,
וואאס שטוייסט ארויס
אונט לאזט פון הינטן די,
וואאס גיעען נישט אין שפאנ
אונט לאזען זיך נישט פירן ווי די פֿי...

ב

אין געדייכט-בָּאוּוִינְטָן מידבר
וואו א שטאַט איז ווי א דאיינדייקער בינשטאָק —
איין נישט לײַיכֶט זיך צו דערפֿרָעָגָן אויף א גאָס.
ニישט לײַיכֶט זיך צו דערפֿרָעָגָן אויף א הוֹז
און, שווער זיך צו דערפֿרָעָגָן אויף א מענטש...

אין געדייכט-בָּאוּוִינְטָן מידבר
האלט מען חיָות איין א "זאגָא", היגטער קראָטָן.
וועלְפּ, שאַקָּאַלְן אָוֹן היַעֲנָעָס —
דרֵיַעַן פְּרִיעַזיך אָרוֹם צְעוֹוִישׁוֹ מענטשָׁן...

מידבר אין הארץ — קומט פון דרייסן,
 פון וויסטן, באוועינטן אַרְום,
 וו גלייך זענען, דאקט זיך, די וועגן,
 נאר ס'זענען די גענג אויף זי — קרום
 אונ פאלש ווי די רײַד פון אַ חונָף,
 אונ שלעכט, ווי אַין חלום — תהום.

מידבר אין הארץ — קומט פון דרייסן,
 פון לעבן אַזְוֵי ווי אַין סַדּוֹם.

אומענדליך גראיס איז דער באווענטער מידבר
 ווּ דער נישט-געשריבענער געזען, איז: כה/
 רוייער כוח וואס איז ווית פון הארץ
 אוֹן ווית פון מוה.

אייז אָד אוֹן ווִי צוֹ דַעַם ווָאָס ווִידערשפֿענִיקְט
 אוֹן אִיז מָרוֹד קָעָגֵן מִידְבָּר-קָעָגֵן,
 ווָאָס גָּעוּוִינֶט אִיז — הַאלְתָן אָונְטָעַרְטָעַנִּיק
 זִינְעַ אָונְטָעַרְטָאָנְעַן
 אוֹן אִין זִינְעַ רִיטְוִיאָגָנָס — צוֹ שְׁפָאנְעַן דֵי
 ווָאָס לְאוֹן זִיךְ ווִי פָעָרְד אוֹן אִיזְלָעַן — שְׁפָאנְעַן.

א קול אין מידבר גיט פֿאַרְלוּוִין
 אָן אָן אֲפָהִילֵּן,
 אָן אָן עַנְטֶפֶעֶר —
 אויכעט אָין בְּאָפָעַלְקָעַרְטָעַ מִידְבָּרוֹת
 וּוּ מַעַן רָעַדְתָּ אַוִּיפָּ זִיבָּצִיק לְשׁוֹנוֹת
 אָוָן — מַעַן רָעַדְתָּ זִיךְ נִישְׁתְּ צָוְנִיְּחָ ;
 וּוּ אַלְעַ רִידְעַן שְׂרִיעַנְדִּיק, וּוּ טֻוִּיבַּשְׁטוּמָעַ
 אָוָן הָעָרָן זִיךְ אַלְיַין נָאָר...

וּוּ שְׁטָאַרְקָ סְזָאַל דָּאָס קּוֹל פּוֹן אַ יְחִיד
 אַ רְוַף־טָאָן אַוִּיפָּ הַילְּפָ —
 וּוּעַט עַס אָוּמָעָטָם אַוִּיסְגִּינָן
 אָן אֲפָהִילֵּן,
 אָן עַנְטֶפֶעֶר —
 אָין מִידְבָּר...

אין באָווינַטן מידבר זענען הייזער — בִּינְשְׁטָעַךְ,
 אָן דֵי אַיְנוֹזְנָעַר — דֵי בִּינְעַן,
 בִּינְעַן, וּוּלְכָע טְרוֹאָגָן אַנְשְׁטוֹאָט האָנִיק —
 זִיסְקִיטַן פָּונְ גִּיפְט
 אָן שְׁטָעְכִּיקִיט פָּונְ דָּרְנָעַר
 זֶיךְ צֹ שִׁיצְן אַיְנָעַר קָעָגָן צְוֹוִיטַן...

אין באָווינַטן מידבר
 האָבָן טִירָן — אוֹיגָן,
 אוֹיגָן, וּוּלְכָע זָעָן דִּיךְ,
 אָן דָו — דָו זָעַט נִשְׁתְּ דָעַם,
 וּוָאָס האָט דִיךְ אוֹיפָן אוֹיגָן...

אין באָווינַטן מידבר אַיְ אַ יְדָעַר חָשּׂוֹד,
 אָז עָר לְוַיְעַרְתּ אַוִיפָן גּוֹטָס פָּונְ צְוֹוִיטַן,
 אָז עָר לְוַיְעַרְתּ אַוִיפָן צְוֹוִיטַנס לְעַבְן.

‡

ニישט ווי אינעם נישט-באוינטן מידבר —
אייז דער מידבר דער באוונגעטער
פול ביז איבערפלע, מיט לעבן,
וואס נישט אלע, וויתט נישט אלע
לעבן עס גאטירלעך אויס
און, גיעז פונעם לעבן
צדערציזט אוווק...

אין מידבר אין באוונגעטן
אייז דאס לעבן א ווילקאן,
וואס קאקט און זידט,
וואס דראט, באדראט,
רייסט-אויף און שפיט,
פארשפייט מיט פיער —
ニישט נאר דערפער,
ニישט נאר שטעטן.
נאר לענדער און מדיבות —
גיעז מיט די שנאה-פיערן אוווק —
אין מידבר אין באוונגעטן.

די הייזער אין שטעה פון באוועינגטע מידבריות —
האלטן זיך אלע צוֹאָמַעַן,
שפֿאָרֶן זיך אָן אִינְסָן צוֹוִיטָן,
האלטן זיך אָונְטָעָר ;
נָאָר די באָוִוִינְגָעָר אין זַי —
זָעֲנָעָן וּוַיִּתְ זַיְךְ פָּוּן נָאָעָנְטָן
אוֹן פְּרָעָםְ זַיְךְ אָין הַיְמִישָׁעָר שְׁכָנוֹת ;
די וּוַיִּנְגָּעָן זָעֲנָעָן מְלֻכָּות
מִיט אִיגָּעָן גָּעָנָגָ פָּוּן רְעוֹשִׁיםְעָן
אָין וּוְעַלְכָּעָ עַס טָאָר זַיְךְ נִישְׁטָ מִישְׁן
אָפִילְוּ דָעָר נָאָעָנְטָעָר שְׁכָן ;
עַר טָאָר נִישְׁטָ אַרְיְבָעָר די גָּרָעָנָעָץ —
אָפִילְוּ בֵּי אָפָעָנָעָ טִירָן .
דָעַרְפָּאָר — קָוָקָן אִינְעָר צָוּם צוֹוִיטָן אַרְיְין
דוֹרְכָן שְׁלִיסְלָאָר ,
וּזְאָס אָין דָעָר טִירָ, דָעָר פָּאָרְמָאָכְטָעָר ...

אין באווונטען מידבר זענען אויסטער בינען,
וועלכע גיבן נישט קיין האניק,
נאך די שטעכיקיט פון דערנער —
אויך פאראגען וועלף און שאף.
אונן ווי די טבע איז פון וועלף —
זענען זיי נישט קיינמאָל זאט
אונן — שטענדיק בליצן הונגער-פֿעלמעלעַ
פון די אויגן זיי אַרוּסִים,
אונן שטענדיק זענען שאָרָה בי זיי ציינער....

אונן די שאָפ — ווי ס'איין די טבע שוין פון שאָפ:
גייט סטאָדיעוינו און טיף חכגעחדיק,
די קעפ אַראָפֿגֿעלאָזֶט, אַזְוֵי,
או — זעסט די אויגן נישט;
נאך שטיילער ווי דאס גראָז איז —
שאָרט אַ גראָע מאָסֶע זיך
אונן טראָגֶט מיט זיך דעם ציטער
פֿאָר דער הויט און פֿאָר דער פֿעל....
אונן ס'איין אלִץ איינס אַיר — ווי דער פֿאָסְטְּעַךְ פֿירְט,
אונן ס'איין אלִץ איינס אַיר — דאס געביל
פון פֿאָסְטְּעַךְ וּוּאַלְפּ-הונגַט.

דער אינציקער באוועינגער
אינעם נישט-בָּאוּוִינְגֶּן מידבר
אייז — דער ווינט
אייף די נאַקעט זאמְדָּן,
וואָס לאָז אַים טָאַן מִיט זֵיך
וואָס עַס געפֿעלט אַים :
גָּלְעַט עַר זֵיך,
רוֹנְדִּיקְט זֵיך בִּיכְיך אָז בָּרוֹסְטִיך,
פָּאַרְעָמְט זֵיך,
מָאַכְט זֵיך גַּעַשְׁטָאַלְטִיך,
בָּאַלְעַבְט זֵיך,
וּעַקְט אַין זֵיך דָּאַרְשַׁט
וואָס עַר קָאָז זֵיך נִישְׁט שְׂטִילְזָן,
שְׂרִיבְט אַוְיף זֵיך מִידְבָּר-פְּתַבְּזָן,
מָאַכְט הַיְּעָרָגְלִיפְּגָן,
מָעַקְט אָוִיס דָּאס גַּעַשְׁרִיבְעָנו —
וּוְדָעַר צָו שְׂרִיבְּבָן ;
אַט גָּעַט עַר אַז שְׁמַעְנַי אַ פּוֹלָע מִיט זָאָם
אוֹז שִׁיט אָז צְעַשְׁיַט אַים
אוֹיף לִינְקָס אָז אוֹיף רַעֲכָטָס,
וּדְעַר זְיעַר — די גִּילְדָּעָנוּ זְרִיעָה אַין פָּעָלָד
אוֹז טְרָאָגָט צָזִי, זְשְׁמַעְנִיעְווֹיִיג, זְאַמְדְּבָּרְג אַרְיְבָּעָר
פּוֹן אִין אַרט צָום צְוִיְּטָן,
פּוֹן אִין אַרט צָום צְוִיְּטָן,

אווי — ביז די זון לאויט דעם קאָפּ דעם צעפְּלאַמְטַן
אראָפּ אויף אָזָם דֶּבֶרְאָג
און לעשט זיך, פֿאָרְלָעַשְׂט זיך,
און דער מִידְבָּרְ-זְוִינְט — אָן אָפְּגָעְקִילְטָעַר
פֿאָלַט צוֹם אָפְּגָעְקִילְטָן אָזָמְדָגְעַלְעַגְעַר צוֹ
און דְּרָעְמָלֵט אִינְדָּעְרְפִּינְצְּטָעֵר דָּוָרָךְ
אָ פֿיְבָּעְרְדִּיקְעַ מִידְבָּרְ-גָּאָכְט.

אין באוועינטן מידבר
ברענגן ווינטן שלעכטש בשורות,
זענען אונזאגער אויף שטראעס,
וועלכע קאנען וועלדר אויסווארכעלען,
איבערקערן טיכן
און דערטרינקען שטעט און דערפער.

ערגער אבער אייז זער שטראעם
וואס אים ברענגן נישט קיין ווינטן,
נאָר ער קומט פון די באוועינער
און אייז קעגן די באוועינער ;

ס'אייז אַ שטראעם וואס מען ברענונג
מייט בלידע פיעירן פון שנאה —
אלע — קעגן אלע,
יעדר — קעגן יעדן.

אלעמען אייז ענג די וועלט
און יעדער דארף זי נאָר פאָר זיך...
און יעדער גרייט אייז אַפְצּוּקִיפּן
יעדנס עולם-הבא.

אין באוועינטן מידבר שטראעם שטענדיק,
רייסן שטענדיק אויף ווילקאָגען

פֿון אַיעָדְנֶס דֶלֶד אַמוֹת
וּווּ מַעַן רַעֲדַת פֿון שַׁלְּוִם־בִּית
אוֹן מַעַן בַּרְעַנְטַ דִּי טַרְיִיט וּוֹאָס פִּירַן
איַינְגֶּער צַו דַּעַם צַוְּיִיטְנֵס שְׁוּעָלַן,
איַינְגֶּער צַו דַּעַם צַוְּיִיטְנֵס טִירַן.

אנהויב סוֹנְט

נאכן טויט פון אַ פרײַנט

דעָם אַיְבִּיכָּן אַנדענֶק

נאָך יוֹסֵף דָּוִילָאַשְׁיַּינְסְּקִי זַיְלָ

געפֿינֶעָן אַ פרײַנט, אַיז — גַּעפֿינֶעָן אַ טְּרִיסְטַּ
אַיז דָו בִּסְטַּ נִישְׁתַּ אַלְיִין —
אוֹיף פָּאָרְלוֹיְרָן-צּוֹדְגַּיִן
אַין אַ וּוּלְטַ וּוִי אַ דּוֹשְׁוָנָגָל.

געפֿינֶעָן אַ פרײַנט, אַיז — גַּעפֿינֶעָן אַ הִילָּחָן,
אוֹן דִי הִילָּחָן אַיז — אוֹן אוּיעָר,
וּוֹאָס הַעֲרָת אַונְזַּעַרְתַּ דִּיךְ אַין טְרוֹיעָר —
אַפְּיָלוֹ אַין מִידָּבָּר.

געפֿינֶעָן אַ פרײַנט, אַיז — גַּעפֿינֶעָן אַן אוֹיגָן.
וּוֹאָס צִינְדַּט זִיךְ פָּאָר דִּיר וּי אַ שְׁטָעָרָן
פָּוֹן וּוּלְכָן סְיֻעָמָט לִיכְטִיקָּעָר,
וַיְכָעָרָר וּוּרָן.

געפֿינֶעָן אַ פרײַנט, אַיז — גַּעפֿינֶעָן אַ הָאָרֶץ
וּוֹאָס אַיז נָאָעָנֶט צָוָם אַיְגָעָנָעָם הָאָרֶץ אַונְגָּמִיט
אוֹן עַס רַעֲדָת אוֹיף דָעַר שְׁפָרָאָךְ פָּוֹן גַּעֲפִילָה, וּי אַ לִידָּ
פָּוֹן אַ פְּשָׂוֹטָן מְעַנְטָשָׁה.

געפינען אַ פֿרײַנְט אִיז נִישְׁת לִיכְטֶן,
פֿאָרְלִירְן אִים — שְׁוּעָרָעָר.
דֵּעַר טּוֹיט פֿוֹן אַ פֿרײַנְט, אִיז — דֵּעַר צְעָר
נָאָכֶן טּוֹיט פֿוֹן אַ בּוֹרוֹדָעָר אָזֶן, מְעָרָעָר.

תַּל-אָבִיב, 1973

אין ליכט פון פֿאָרגָאנְג

אין ליכט פון פֿאָרגָאנְג — גִּיעָן-אוֹיף אַין זְכָרוֹן
די יונגעטען, די שענטטען, די ליכטיקסטע יַאֲרָן
און ס'צִינְדוֹן זיך אָז שוֹווַן די מִידְמַאֲטָע אוֹיגָן
פֿוֹן וּולְכָעַ די צִיְּתָהָט דָּאַס לִיכְטָ אָוִיסְגָּעוֹוִיגָּן.

אין ליכט פון פֿאָרגָאנְג — וּוּעָרָן נָעָנֶט די וּוּיטָן
אוֹיף וּולְכָעַ מַעַן זַעַט זַיך אַלְיַין אוֹיף זַיְדִּיטָן
מיַט וּוִינְטִיקָן אִימְפָּעַט — די זָנוּעָן אַנְטְּקָעָן —
וּוְעַן סְפָּאַלְטָ אוֹיף די קְנֵי שְׁוִין די נָאָכָט אוֹיף די וּוּגָן.

אין ליכט פון פֿאָרגָאנְג — גִּיעָן-אוֹיף די אַמְּאָלָן,
וּוְ נָאָקָעָטָע שָׁאָף נָאָכוֹן שְׁעָרָן די וּוּאָלָן,
און טְרוּוּיְרִיך — גַּעַמְטָ מַעַן פֿאָרְשְׁטִין אַלְץ, אַון אַנְעָן
אַזְוִינְס, וּוְאָס מַעַן הָאָט נִישְׁתָּאַלְבָּן פֿאָרְשְׁטָאָנָעָן.

אויך נישט דער ...

אויך נישט דער וואט בעט אויף זיך דעם טויט
ווי אויף דער אינציגקער דערלייזונג —
אויך נישט דער איז גרייט
דאס לעבן אויפציגגען —
ווי לאנג די אויגן זעען
(זאל עס זיין אפילו דורך א שפאלט) :
א פאסמע בלעאן הימל,
א פאדעם זון וואט שטראַלט
און ריאצט דאס אויג בין טרערן ;
ווי לאנג די אוירן והערן :
(זאל עס זיין אפילו טויבעלעך, שוואָך) —
דעם ריאטעם און דעם קלאנג פון יעדע זאר,
פון יעדע רעונגנונג
און באָוועגןג —
ויל נישט קיינער אויפהערן צו הערדן,
אויפהערן ביינאָכט צו זעען שטערן
אדער — ס'ליקט פון דער לבנה :
לייכט פון חלום און באָגנערן.

בֵּי אִיר קְרָאָנְקְנֶבֶעַט

דעם אַיִּבְּיקָן אַנְדְּעָנָק נָאָר צְפֹרָה לְעוֹזִין

זִיְּ אִיךְ בֵּי אִיר קְרָאָנְקְנֶבֶעַט
אוֹן קוֹק אוֹיפֿ אִיר אוֹן, קוֹק,
וֹוי כְּזֹאָלֶט זַי נִישְׁתַּ דָּעָרְקָעָנֶט...
די אַוְיָגָן נָאָר, זַי זָעָנָעָן אִירָעָ :
קוֹקָן מִילָּד אוֹן קָלָאָר אוֹן קָלוֹג,
נָאָר טְרוּיְעָרִיק אוֹן פִּיבְּעָרְדִּיק צְעָבְּרָעָנֶט...

זִיְּ אִיךְ אוֹן אִיךְ קוֹק אוֹיפֿ אִיר,
אוֹן זַי — אֹוְיָפֿ מִיר :
וֹאָס זָאָגָט מַעַן אִיר ?
וֹאָס פְּרָעָגָט זַי מַיךְ ?
וֹאָס טְרָאָכָט זַי שְׁטוֹם אַרְיָין אַין זִיךְ —
אוֹיבָן נִישְׁתַּ פָּוָן יְעָנָעָם הָאָרָטָן שְׁלָאָף,
וֹאָס בִּינְדָט אֲ מַעֲנְשָׁוָן אֲפָן דּוּיְעָר
אוֹן פָּאָרְבִּינְדָט אִים מִיטָּן סֻוּפָן ? ...

קוֹק אִיךְ, קוֹק אוֹן — וֹויְ אַוְן וּוִינְדִּ ! —
אוֹן אֲ דָעָרְוָאָקְסָעָנָעָר וּוּרְטָטָ קִינְדָּ,
אוֹן אָוּמְבָּאָהָאָלָפָן קִינְדָּ וֹאָס לִיגָּט
אוֹיפֿ קִישְׁנוּס, וֹויְ אֹוְיָפֿ קְרִיעָוָת אַיִּינָ,
וֹאָס רִיאַסְן זַי אַרְוָוִסְסָ פָּוָן קְרִיאַיְנוּ

פֿוֹן נָאַעֲנְטֶעָ אָוּן וּאָרְעֵמָעַ,
וּאָס רִיְיסָן זַי
אָרוֹיסָ פֿוֹן הַי
אָוּן, שְׂוּוִימָעַן, שְׂוּוִימָעַן מִיט אִיר אָפַ...

אָט זַע אִיךְ שְׂוִין פֿוֹן וּוַיִּטְ, אַיִן אַיִּזְיִים,
נָאָר אִיר קָאָפַ
וּאָס וּוְעָרָט אַלְץ קְלֻעְנָעָר, קְלֻעְנָעָר,
וּוְעָרָט אַקְינְדִּישׁ קְעָפָל
אַיִן אַגָּלָד אָוּן זִילְבָּעָר-פִּינְקְלֻעְנְדִּיקָן גַּעַפְל
וּאָס דַּי פִּיכְטָקִיַּת זַיְנָע —
הָאָט פָּאָרְצְזִיגָן
מִיְנָע אַוִּיגָן...

*

כ'בין א סך געוזען בי איר קראאנקנבעט,
נאָר — נישט געזען זי אַין די אַרעַםס פונעם טויט,
און צ'וויס נישט — האָט זי פֿאָרַן טויט גערעדט?
האָט געהרט ווער אִירע לעצטע רייד?
צי האָט זי וועמען וואָס געזאגט
און וואָס אַנטפֿלעקט?
צי האָט זי זיך אויף עמעץ געללאָגט?
אויף עמעץ געפרעגט?
אַ נאָמען אַנגערופֿן?
אַדער — קיינעם נישט דערקענט
און — אויסגעגאנגען
וּי אָן אויסגעלאָשׂן ליכט אַ נישט דערברענט...

תל-אביב, 1973

בִּיכָּעַר

נַּאֲךְ אַ בּוֹךְ אָוֹן, נַּאֲךְ אַ בּוֹךְ —
נַּאֲךְ אַ שְׁטִיֵּן אָוֹן, נַּאֲךְ אַ שְׁטִיֵּן —
אֶת אָזְוִיְּדָא שְׁטָעַלְטָא שְׁרִיבְעַר
אַ מְצָבָה זִיךְרָא לְיִין ;

נַּאֲךְ בַּיִם לְעַבְנָן שְׁטָעַלְטָא עַר זַי,
פּוֹרֻעַמְטָא זַי אָוֹן פִּילְטָא אָוֹן שְׁנִיצְטָא,
וּוַיְלָא צְוַיאָל אַיְזָן אַיְרָא, זַיְן נַּאֲמַעַן,
זַיְן מִיטָּגָלְדָא אַוְיִינְגָּעַקְרִיכְטָא ;

סְ'זַאַל נַּאֲךְ אִים אַ מְאַנוּמְעַנְטָא
בְּלִיְבָן פָּאָר דַּעַר אַיְבִּיקִיִּטָּא.
נַּאֲךְ פּוֹן עַרְגָּעִץ, אַוִּיסְבָּאַהָאַלְטָן —
קוּקְטָא מִיטָּשְׁפָּאַט אַוִּיכְ אִים, דַּעַר טַוִּיטָא.

לעבן

לעבן איז א תורה :
איז די תורה וועגן לעבן,
וואס מיר לערנצען ס'גאנצע לעבן —
אויף צו וויסן וואס איז לעבן,
אויף צו וויסן ווי צו לעבן,
ווי איזוי זיך איינצולעבן,
איינצולעבן — מיטצולעבן,
מיטצולעבן — דורךצולעבן —
אויף צו קאנגען איבערלעבן,
און איזייא — קלוג און ריכטיק —
זען דאס לעבן אויסצולעבן.

מיין יומ-טוב

א

און אַרְעָמָן האט אויך זיין יומ-טוב-מלבוש,
וואס ער טוט אים אַן אַמְּאָל,
נאר מיר קומט זעלטן, זעלטן אויס
אראָפּוֹאָרְפּן פֿון זיך די בָּגְדִּיחָהָל
און, פִּילְּן אוֹ סְאֵין יומ-טוב,
אוֹ דָעֵר שְׁוּעָרָר עַזְלֶה
האט זיך ווי אייז גָּבְרָאָכְן —
כָּאַטְשָׁ מַעַן קָאָן אַמְּאָל זיך פִּילְּן בעסער
„יומ-טוב אַינְדָּעָרוֹאָכְן“...

ב

מיין יומ-טוב איז נישט אַלעמענעם,
און אַלעמענэм — נישט מיין.
ווײַ קאָרג און קאָלט ס'דערגייט די זונ
איין טאָל אַריין —
דערגייט אַ יומ-טובייטאג צו מיין געמייט,
וועס איז די מאָגע פון מיין ליד,
פון מיין געזאנג
וועס קומט, ווײַ פון אַ טיפֿן קוֹוָאל —
אַ רײַן געטראָנק.

מיין יומ-טوب — נישט באשטייט איז פון פאראויס
 אין קיין שום לוח אדער קאלענדאָר.
 בי מיר איז יומ-טוב יונגעם טאג ווען כ'האָב
 פון קיינעם קיין פאָרדראָס נישט און קיין צער.

נאר ווען איז, ווען, אַ טאג אַזָּא בֵּי מיר ? !
 (מען לעבט דאָך צוישן מענטשן טאג און נאכט).
 אַפְּילו ווען אַיך בין מיט זיך אַלְיאַן,
 ווען כ'האָלט זיך אַפְּגַעַזְנְדָעַרט און פֿאָרְמָאַכְט —

דעַרגִּיט צו מיר די שטיטים פון אלֶיך וואָס לעבט,
 פון אלֶיך וואָס טוט וואָס גוט איז און, נישט גוט,
 און אַיך בין גְּרִיטִיט אוֹיך מְחוֹלְדִּין אַזָּא,
 וואָס טוט מיר בכונה ווי ביון בלוט...

אַיך ווַיַּס אַז ס'אַיז נישט לייכט צו זִין אַ מענטש,
 נישט לייכט איז : לעבען, מאַרְיךְ-יִמְים-זִין
 און ווַיַּס, אַז די עַלְתָּעָר איז נישט דאס,
 וואָס אוַיס-גַעַשְׁטָאנְגַעַן, אַלְתָּעָר, גַעַטָּעָר ווַיַּז...

און ווַיַּס ווּ מען האָלט שווּן אוֹיף דער וועלט
 ווי טרויעָר איז פֿאָרְאָנְגָעַן מַעַר ווי פרײַיד,
 ווי הַינְטָעָר אלְעַמְעַן באַהָאָלַט זיך אוַיס,
 דער אוַמְגַעַזְעַן-וּאַרְטַּנְדִּיקָעַר טוּיט.

אן דער שכינה

ס'האט זיך אַפְגָעַטָּאָן פֿוֹן מִיר דֵי שְׁכִינָה
און גַּעֲלָשָׂן זיך דָּאָס לִיכְתָּא אַרְטָם אַרוּם מִיר
אוַיסְגָּעַלְאָשָׂן זיך, וּוי אוַיף אַ בִּינָע —
נאָכוֹן סֻוֹף שְׁוִין, בַּיִּם אַרְנוֹנְטַעַרְגִּין פֿוֹן אַיר ...

הָאָב אֵיך דָעַם פִּינָּאֵל שְׁוִין אוַיך גַּעֲזָנְגָעָן?
אַדְעָר, סְאיַינוּ אָן אַטְעַמְ-פּוַיְזָע נָאָר —
אַגְּצָנוּנָעָמָעָן כּוֹחַ אוַיף צָו קָאנְגָעָן
פֿוֹן מִינָאָר אַרְבִּיבָּר אַין מָאָשָׁאָר.

נָאָר דָעָרְוַיְיל — דָעָרְוַיְיל האָט זיך דֵי שְׁכִינָה
אַפְגָעַטָּאָן פֿוֹן מִיר אָוֹן, אוַיכְעַט פֿוֹן מִין וּאַרטָּן,
ס'וּאָרָט וּאָס זָוְכָט אָן אוַיסְלִיְין צָו גַּעֲפִינָעָן,
און גַּעֲפִינָט זיך אַין יְרִידָה נִישְׁט קִין אַרטָ...
...

די צייט

די צייט ווען מען טראגט במחשבה דעם טויט, איז — די עלטער,
וואס איז א מאָל קרעטען און שיין ווי א בוים אונטער שניי :
ז' אטעט אין פראָסט, מיט דער שאָרפקייט פון ווינ פונעם קעלטער
אונ וויאַט אָז עס טוט אִיר די עלטער די טיפע, נישט וויב... .

אווי ווי מען גרייט זיך באָצִיַּתְנָס «ארײַנְגַּיִן אֵין לעַבָּן» —
אווי דאָרָף מען אויכעט זיך גרייטן אַרײַנְגַּיִן אֵין טויט
אונ אלעמען מוחל-זיין, אלעמען זען צו פֿאָרגָעַבָּן
דאָס שלעכטס וואָס טוט וויב, און — אַזְגַּטָּאָן דעם טויט :
אייך בין גרייט !

די עלטער

די עלטער וואס דערהערט שוין נישט
און ס'גאנטסטע אפילו, קלינגט איר ווי פון וויט —
זֵי הָעָרֶת נִשְׁתַּת סְקָלָאָפָן פֹּוֹן אִיר אַיְגַּן הָאָרֶץ,
בָּאָר הָעָרֶת דָּאָס שְׁלָאָגָן פֹּוֹן דָּעָר צִיְּיט...

די עלטער וואס דערזעט שוין נישט,
וואס זעט שוין ס'לעבן ווי אין הינהערפלעט אין שלאָפ —
זֵי סִילָעַט אָוִיךְ אֲשָׁנִירֶל דִּי גַּעַצְיִילְטָעַ טָעַג
און זעט דעם אַנְהָוִיב פּוֹנָעָם סּוֹף.

זכנים

זקניהם האבן שווין דער ווועלט נישט וואס צו זאגן, וואס צו געבן —
גייען זי ווי פֿאוּע ווֹאַלְד פֿוֹן גָּאנְצָן דָּרְשׁ אָוֹן רְוִישׁ פֿוֹן לעבען,
נאענט מיטן טויט און מיט דער מורה נאָר פֿאָר אַ פֿאָרְקִילְוְנְג...
זענען זי די ערשטע שוואָלְבָּן אֵין די גַּערְטַעְנָעָר, אֵין פרילינְג.

זיצן זקניהם, ווי די עופות אויף די גושענדעס — דראָעְמְלָעָן אָונְטָעָר,
לאָזֶן לאָנגָזָם אויף דער ברוֹסֶט די קָעֶפֶת די שְׁנוּיְרוּוַיסֶע אָרוֹנְטָעָר —
מידע, ווי פֿוֹן אָפְּגָעָגָעָגָעָנָעָם שווין לאָנגָן וועג פֿוֹן לעבען —
ニישט צו האבן מעָר דער ווועלט צו זאגן וואס אָוֹן, וואס צו געבן.

דעָר טוִיט בַּי מִיר . . .

אוֹ דַעַר טוִיט וּוּעַט פֿרְיעַר מִיר נִישְׁתָּאָגָן
לְאָס קּוֹמָעַן זִינֶנָּס צַו מִיר —
וּוּעַט עָר טְרַעְפָּן אֲפַרְמַאַכְטָע טִיר . . .

כִּבְין זַעַלְטָן, זַעַלְטָן אִינְגָם הוּא
וּוֹ סִיוּוִינְט מֵיט מִיר דֵי אִינְזָאָמְקִיט,
וּוֹאָס יַאֲגָט מִיךְ פֿוֹנְדַעְרָהִים אַרוֹס —
וּוּעַט עָר מוֹזָן זִיךְ מִתְרִיחִ-זִין, דַעַר טוִיט
אוֹן, זַוְּכוֹן מִיד אַין גָּאָס,
אַין שְׂטָاطָם, אַין אֲקָפָע אָוִיפָּן «פֿאָרְנָאָס»
צְוִישָׁן מַאלְעָר, דִיבְכָעָר אוֹן אַקְטִיאָרָן,
אוֹן נִישְׁתָּאָגָן זַעַלְטָן אוֹיךְ אַרְוּמְגַעְרִינְגְּלָט
מֵיט «פֿאָרְשַׁלְעַפְטָע קְרַעְנָק», «שְׁוֹאָרְץ-יָאָרְן»,
פֿאָרְבָּן-שְׁמִירָעָר, טִינְטְּלִעָר, גַּרְאָפָאָמָאנָעָן
אוֹן נִישְׁתָּאָגָן וּוֹיְנִיק קוֹנְסְטִילְבִּעְרִישָׁע
סְנָאָבָן אוֹן פֿרָאָפָגָעָן.

טְרַעְפָּן אִינְדַעְרָהִים מִיךְ, קָאָן דַעַר טוִיט —
עַרְשָׁת שְׁפָעָט נַאֲךְ הַאַלְבָעָר נַאֲכָט,
שְׁוַיְן נַאֲכָן מַאֲכָן דֻעָם בִּילְאָגָס פּוֹן טָאָג
נַאֲךְ וּוֹלְכָן כְּפִילְזִיךְ צִינִישָׁ אַוִיסְגַּעְלָאָכָט . . .

תַּל-אָבִיב, 1970

הימים און פרעומד

מיין פָּאַטְעֶרְלָאָנד

מיין פָּאַטְעֶרְלָאָנד איז דארט ווּ מענטש איז פריי,
נאר צ'זיס נישט ווּ דאס לאנד דאס פרייע ליגט;
איך וויס נאר איז זער אין לאנד בי מיר —
פון אומראכט און פון אומיוישר, דערשטיקט;

אוֹ נישט אז האט זיך מיין פָּאַטְעֶרְלָאָנד
געחלומט מיר — ווי ציעס אוייף דער וואָר,
אַ וואָר, וואָס, נישט פֿאַר אַיר געלומטיקט האט
אונ מקריב זיך געוווען, דער שענסטער דור —

אי גאליק, ביטעד איצט, די זיעס פרוכט,
וואָס פֿאַלט אוייף אונדזער גוטעד ערדר אַראָפ
אונ טולייט זיך צו א געזונטן שטאמ,
וואָס טראגט אוייף זיך א נישט-געזונטן קאָפ...

ニישט דערקענט ...

כ'האָב דיַך נישט דערקענט מײַן הײַם, מײַן לִיבָּע,
ニישט דערקענט נאָך נישט קײַן לאָנגער צײַיט.
יאָ, בִּיסְט אָוִסְגָּעוֹאָקְסָן, שְׁעַנְעָר, רִיכְבָּר,
קלילדסְט זִיךְ שְׂוִין אֵין סָאמְעַת אָוָן זִיךְ.

אָבָּעָר, מִיר גַּעֲפָעָלֶן בִּיסְטוּ בְּעַסְעָר
אֵין דִּין פְּשׁוֹת לִיְוָונְטָעָנָעָם קְלִיְיד —
וּוֹעֵן עַס האָט פּוֹן דִּיר אַמְּאָל גַּעַשְׁלָאָגָן
גּוֹטָעָר וּוֹילָן אָוָן גַּעַזְוָנָטָעָר פְּרִידִיד;

וּוֹעֵן גַּעַזְוָגָעָן האָסְטוּ סְלִיְיד פּוֹן פְּרִיהִיִּיט —
מִיטּ דָּעָר פּוֹלָעָר בְּרוֹסְט אָוָן רִינְגָעָם קְלָאָגָן;
אִיצְטָעָר זִינְגָּסְטָהוּ, וּוֹי עַס זִינְגָּט זִיךְ אָוְנְטָעָר
בַּיִּ אַ בָּאַלְעַבָּאָטִישְׁ-זָאָטָן גָּאנָגָן...

יאָ, בִּיסְט שְׁעַנְעָר, רִיכְנְדִּיקָעָר, דִּיפְעָר,
אָבָּעָר מִיר — שְׂוִין וּוִוִּיט נִישְׁטָמָט, וּוִוִּיט צָום הָאָרֶץ;
הָאָסְטָט נָאָר לִיפְנֵן דָּוִיטָע אָוָן גַּעַשְׁמִינְקְטָעָה,
אוֹן דָּאָס אָוִיגְ דִּינְס פָּאָלָט אָרִין אֵין שְׂוֹאָרִיךְ...

אין לאנד פון די נבייאים

די הימים מיינע — דאס לאנד פון די נבייאים,
די הימים מיינע — דאס לאנד פון עם הספר —
דארכ קיין זינגער נישט,
זידארף נישט קיין פאטען —
קרעמער דארף זי,
הענשלער אוון פאראקייפער —
ס'לאנד פון די נבייאים,
ס'לאנד פון עם הספר.

וואלטן זי געקאנט, די קרעמער פון מײַן היימלאנד —
וואלטן זי פאראקייפט פון לאנד די שיינקייט,
וואלטן זי אראפגעריסן פון די היימלאן ס'תכלת
אוון פאראקייפט איר ריינקייט ;
וואלטן זי אראפגענומען פון דער זונ דאס גאלָה,
דאס זילבער — פון לבנה-געכט
אוון ס'ליקט — פון שטערן,
אלֶץ פאראקייפט
אוון — אויספאראקייפט זאל ווערטן ! ...

אווי... אווי... אווי...

אווי זעט זי אויס איצט, מײַן הײַם,
וואס איך האב ווען באזונגען מיט לויב
און מיט פרידיך פון די ברידער, וואס האבן זי פרידיך געבעויט,
נאָר (צום גרויסן באָדיער) — פאָר די וועלכע לעבען פון דוויב
און פון שינדּן אווי ווי קצבים. פון אלעַ, די הויט...

אווי זעט זי אויס איצט, מײַן הײַם,
וואס האט הייליקן שימל אַסְךָ,
און נישט וויניקער — צבעות פון הייליקסטן פיעער און פלאָם;
וואֹי מעַן רעדט מיט דער אלט-נייער ביבלייש-נבייאישער שפראָך,
און מעַן הייבט מיט די זינדּ פון פֿאָרברעכְּנס — צו "תשליך" —
דעַם יִם...

ニישט איד... .

ニישט איד און לאנד און זוניקן,
געהערט אצינד מײַן ליד פָּן לוייב ;
ニישט איד, וואס אין מײַן חיים —
זענט איר די זילן — זילן שטוייב,
וואס בייזע ווינטן האבן אויפגעהויבן,
זילן וואס עס וועלן ווינטן אנדערע —
די אומוואָרפָּן,

צורייך צעשטוויבן
און די שטוייביקיט — צעטראגן און פאָרטראָגן,
או די לוֹפְּט זָל ווִידְעָר ווּעָרְן רֵיִּן.

דעָרוֹויל — דערוֹויל פֿאָרְקוּיֶּפְּט מעַן
אוּפָּן מאָרָק דָּעַם שׂוֹאָרֶץ :
מִיד, דָּאָס פָּאָלָק אָוָן, גָּאט אַלְיָין...

*

זאל האבן דאס אלען זואס איך האב וועגן לאנד דא געטראקטן,
נאר א חלום געווען, נאר א ליכטיקער חלום אין שלאף ? —
וואלט בעסער געווען שוין, ווען ס'ציט זיך בי איצט נאך, די נאכט —
זו פארשלאָפּן די וואָר, וועלכע הענגט איבער אלען, ווי א שטוראָפּ.

ווער האט עס געוועקט מיך, געוועקט, ווי מען וועקען ווען עס ברענט
און — מיר איבערגערטין אַזעונג זואס שפאנט און באָרוישט ? —
אַ, לאנד פון מײַן חלום ! איך האב נישט אַז דיך געקענט ! —
ווי מען וואלט אויף אַ צוֹוִיטַס, אויף אַ פֿינְצְטַעַרְס געווען
דיך פֿאָרְטוֹוִישַׁט...

א לאנד א היס ...

א לאנד א היס, ווי פיער זואלט פון הייל זיך געגאָסן,
נאר קאלט איז, קאלט און איים, ווי ערצען בי דיב עסקימאָסן ;
די קעלט, זי קומט פון עס-ישראלדייקער גרויס אַהבה,
א ברידערלעכע קעלט וואָס יאָגט פון גדלוֹת אָן פון גאָווה.

א לאנד א היס, ווי ס'איין א קאָכעדייקער טאָפ אָן אוּרִין,
און ווער עס קאָז דעם טאָפ נישט אַנְכָּאָפֶן — דער אַיּוֹ פֿאָרְלוּרִין,
דער וועט שוּין עסֵן דאס, וואָס ס'יוּעָלָן שענקען בְּנִירְחָמִים,
איַיּוֹ — ווינטש אַיך זיך : צו זעַן מײַין היילאנְד מיט אַ שענָעָר פְּנִים.

תל-אביב, 1953

שלום־בית

או ס'לאנד, דאס בידגע לאנד אוּן קליען,
אוּן קליען ווי אַ צוֹתָה.
און יעדער דאָרֶף עס נאָר פֿאָר זִיךְ אַלְיַין —
אוּן ווי קָאנַן זִין אַ רְיִיד פֿוֹן שְׁלוּמִ-בֵית? —

רייסט מעַן זִיךְ אַרְוּם.
און אַיְינֶעֶר זַעַט אַיְן צְוּוִיתָן
אַן אָמוֹזִיסְטָן פְּרָעָסָעָר,
וּוְאָס עַד קּוֹמֶט צָוָם גְּרִיטָן...
יעַדְעֶר ווַיל דֵי בְּכָרוֹה,
יעַדְעֶר ווַיל דֵי שְׁלִיסָל,
יעַדְעֶר זַכְתָּא אַ בעֲנָקָל
און מעַן מִינְט — דֵי שִׁיסָּל...

רייסט מעַן זִיךְ אַרְוּם
פֿאָר דִּינִים אוּן גְּעוֹזָצָן,
יעַדְעֶר אוּן אַ «קָאָפְ-מַעֲנְטָשָׁן»,
אַלְעָז וְעַנְעָן «סְפָעָצָן»
וּוי אַזְוִי צָוָ פִּירָן
אַלְעַמְעָן אַיְן תְּלָם
און — סְאַיְן מַעֲשָׂה סְדוּם שְׁוִין,
אַדְעֶר, מַעֲשָׂה כְּעַלְעָם...

רייסט מען זיך אַרום
(עס פעלן נישט קיין רײַסער)
און באָרייסער, שינדער,
פערד און מֶרְחַץ־שְׁמִיסָּעָר,
שְׁיִינָּע יִידָּן", שְׁמוֹגָלָעָר,
שׂוֹזָאַרְצַן־הָעֲנְדָלָעָר אָן דְּרִיעָר,
און עס קִינְגַּט אַיבָּעָר
אלֵץ — דָעָר כּוֹחַ־גִּיעָר.

רייסט מען זיך אַרום
(פֿאָר פָּאָלָק אָן לְאָנְד פֿאָרְשְׁטִיטִיט זִיך)
און דָּאָס פָּאָלָק, דִּי קְלִיאָטְשָׁע,
איַינְגָּעָפְּאָלָן, גִּיט זִיך,
טרָאָגָט דָעַם עָול דָעַם שְׁוּעָרָסָטָן,
פְּרוֹוֹוֹת זִיך בִּישְׁט בְּאָפְּרִיעָעָן
און פֿאָרְדִּינְט — מעַן זָאָל עַס
געַבָּן שְׁטוּרְיִי צַו קִיְּעָן...

אוֹ סְלָאנָה, דָאָס בִּידָנָע לְאָנְד אוֹזְ קְלִיאָן,
אוֹזְ קְלִיאָן וּוְיָ אַכְוִית,
און יַעֲדָעָר דָאָרָף עַס נָאָר פֿאָר זִיך אַלְיָין —
אוֹזְ וּוְיָ קָאָן זִין אַרְיִיד פֿוֹן שְׁלוּמִיבִּית ?

וועו...

וואו געמט מען איצט א טאג.

וואו געמט מען איצט א נאכט —

פון יענע טאג און נאכט, וואס זענען דא אוועק,

ווי ס'זאָלט זי א פאָעט, א בעל-חלומות, אויסגעטראכט —

וואען חלום איז געווען בי אים דאס אינזיקע פֿאַרמעג...

וואו געמט מען זי אצינד —

מייט זיער פֿאָרב און קלאנג

פון גאלד און זילבער, וואס דערמאנט נישט און קיין געלט...

נאָר פון איזא געליטערט ליכט און פון איזא געיזנג...

וואס קומט פון איבערמונטשלאָכקייט און, טראָנט צו אויבערוואּלט.

אויף שטאלענע פלייגל

ニישט אויף פלייגל פון דערהויבונג
ニישט אויף פלייגל פון צעשטראָלונג
נאָר אויף פלייגל פון אָן «אַדְלָעֶר»
וּאָס אִין עַנְלָעֵךְ צֹ אָן אַדְלָעֶר —
פלֵי אַיךְ,

הוֹיב זִיךְ הִימָּלְהִוֵּיךְ —
צֹ קוֹקוֹן אַרְאָפֶן גָּאָר,
אַרְאָפֶן אָונְטָעֵר זִיךְ
אַין אָ תָהָוּ וּבָהוּ
וּוּ סְגֻּנְפְּלַטְמַן עַנְדָּלָאָזָעַ פֿאָרְבִּיקָעַ מַאְפָעַ
מִיטַּ דִּינְ-דִּינְעַ צִיכְנָס : סִימְנִים פָּוּן עַרְד.

טרָאָגֶט מִיר דַעַר שְׁטָאָלָעָנָר אַדְלָעֶר,
שְׁנִיאַדְתַ מִיטַּ מִיר הִימָּלָעַן,
שְׁנִיאַדְתַ זִיךְ אַרְיָין אִין אָ וּוָאָלָקָן,
קְרִיגֶט זִיךְ אַרְוִיסָפָן אִים, וּוּ פָוּן אָ לוֹפְטַ-טוֹנָעָל,
טוֹוּת זִיךְ אָ לָאָוּ צֹ אָ פֿאָטָאָ-מָאָרְגָּאנָא
פָוּן לִיכְטִיקָעַ לוֹפְטַשְׁלַעַטָּעַר,
וּוְעַלְכָעַ צְעַפָּאָלָן זִיךְ,
לְעַשֵּׂן זִיךְ אָוִיס —
מִיטַּן אַדְלָעָרָשָׂן אַנְפָלִי.

טראגט מיך דער שטאלענער פויגל
און פלאזען : אַ בְּלִיעָרְנָאָר הַמֶּלֶךְ
פאָרגָאָרְטָלָט מִיט אַ רְעָגְנְ-בּוֹיְגָן,
וּוְ אַ זִּיבְנְ-פְּאָרְבִּיךְ טְוִיעָר—
פְּלִיט אֵין אַיִם אַרְיִין דָּעָר אַדְלָעָר,
לְאַזּוֹת זִיךְ בִּסְלָעְכּוֹיְזָן אַרְוָנְטָעָר,
גְּרִיטִיט זִיךְ מִיךְ אַרְאָפְצָוָלָאָזָן,
מִיךְ צְוָרִיק מִיט עַרְד פְּאָרְבִּינְדָן,
מִיט דָּעָר לִיבָּעָר מַאֲמָע עַרְד
נָאָר — נִשְׁתַּמְתַּבְּיִי מִיר אֵין לְאַנְד אֵין מִינְגָּעָם
וּוּ עַר הַאָט מִיךְ אַוְיפְּגָעָהוִיבָּן
און מִיט מִיר אַ רִיסְ-גַּעֲטָאָן זִיךְ
צְוִי דָּעָר וּוִיְתָעָר פְּרָעָם, אַוִּיסְטְּרָאַלְיָעָס.

מעלבוּרָן, 1974

אין פרעמדע גערטנער

א

אין מעלבורן, אויף «דיקענס-סטרייט» אין גארטן,
קאוּ מעָן טעגלאָד מיך געפינען דאָרטן —
אין די לויטערע פֿרִימֿאָרגֿן-שְׁעהָן
וועָן עַס זְנוּיקָת, וועָן די הַיְמָלָעָן בְּלָאָעָן
אָדָעָר — אֵין די וּוַיְזְדוּיטָע פֿאָרָאנָאָכָטָן
וועָן זַי צִיגְדָּן, רַעֲגָן אָן צֹ טְרָאָכָטָן —
זִיכְטָ אָפְרָעָמְדָעָר, אָ יְשֻׂרָאֵלְדִּיקְעָר,
אָ פְאָעָט וּוָאָס — שִׁינְקִיטָמָאָכָט אִים שִׁיכָוֶר —
זִיכְטָ עַד עַס אָזְוִי מִיט זַיְן אַלְיַינְקִיטָה,
וּי אַנְגָּעָטְרוֹנְקָעָן מִיט אָוִיסְטְּרָאֵלִיָּס שִׁינְקִיטָה.

זיז איך אין דער פרעמד אוזי, אין פרעמדע גערטנעער
וואס רעדט צו מיר די שטילקיטט, וווע מען הערט נאָר
ווינטיק בלעטערן, אַ שאָרווען און אַ שאָרכָן,
אַ געפֿיפֶס פָּוּן פִּיגָּל, און אַ סָּאוּוּס שְׁנָאָרכָן.

זיז איך — פָּוּן דער קָאלְטָעֵר פרעמד אַרְוֹמְגַעְנוּמָעַן,
צְוִוִּישָׁן בִּיטָּן וּאַרְעָם־שְׁמִיכָּלְעָנְדִּיקָּעַ בְּלוּמָעַן,
אָונְטָעֵר שָׁאָטָנְדִּיקָּ-גַּעֲדִיכְטָעֵ קָעֵפָּ פָּוּן בִּימְעָד
אָונָן, ס'איַן גּוֹט מִיר, גּוֹט — כָּאָטָשׁ גּוֹט זִינָג אָוִיף אַ זָּמָר —

נאָר וָס יִנְגַּט זִיךְ מִיר נִשְׁטָה, אַיךְ בֵּין פּוֹל מִיט קְנָאָה
צַוְּ דָעֵר רְחַבּוֹתְדִּיקָּעֵר, פְּרֻעְמְדָעֵר מִיר, מְדִינָה,
וּוְאָס אַיְזָן גְּרוּוּס אָונָן רַיְיךְ — הַלּוֹוָי גַּעַזְאָגָט־גַּעַזְוָאָרָן
איַיךְ מִיַּן הַיִּם, וּוְאָס הָאָלָט נָאָךְ וּוְיִ ביַןְעַיְאָרָן...

אין גארטן אויף א בוים האט זיך א לאָך-פּוַיְגֵל פֿאָרֶשְׁטוּקַט
און, לאָכַט פּוֹן מִיר אָוֹן לְאָכַט — כָּאֲכָא! אָוֹן נַאֲכָמָאָל — כָּאֲכָא!
— אַ מעונטש האט זיך אַוּוּקְגּוּזְעַצְט אַין שָׁאָטָן, זִיכְט אָוֹן טְרָאָכְט
אוֹן וּוָס, קָאָן, כְּלֻעָּבָן, צוֹטוֹרָאָכְטָן אָן אַלְטָעָר נַאֲר אָוֹא?!

— עַס האָבָן קְלִיגְעָרָע פּוֹן דִּיר, דַעַם שְׁכַל פּוֹן דָעַר וּוּעַלְתַּ
בָּאָטְרָאָכְט אָוֹן, וּוָס אָוּמְשְׁטִינִינְס-גּוּזְאָגְט אָוְנוֹדוֹ אָוִיסְגּוּקְלָעָרְט?
אַ משְׁחִית אַט אָזָא וּוָס נַאֲכַן לְאָוֹן אִים אַין «גָּאנְגָּג» —
זָאָל בְּלִיבָּן פּוֹן דָעַר וּוּעַלְתַּ דָעַר שִׁינְיָנָר, נַאֲר פֿאָרְקוּילְטָע עָרְד.

אַיך זִיך. דָעַר פּוַיְגֵל לְאָכַט פֿאָרְקִיכְט אָוֹן — כִּישְׁטָעַל זִיך רַאְפּוֹטָם אוֹיף.
פֿאָרְלָאוֹ דִי בָּאָנָק, דַעַם בּוּם, דַעַם שָׁאָטָן אָוֹן, אַיך לְאָוֹן זִיך גִּינְזָן,
נַאֲר סְגִינְט דַעַם גָּאנְצָן וּוּגְ מִיר נַאֲך דַעַם לאָך-פּוַיְגֵלס כָּאֲכָא! —
אַ לְאֲכַן וּוָס בָּאָוּמְרוֹאִיקְט אָוֹן אַיז נִשְׁתַּט צָום פֿאָרְשְׁטִינְן.

כ'חאָב אַ הײַם

כ'חאָב אַ הײַם, אַ הײַם אָן אִיגענע, אָן אלטע
אוֹן אַ יונגעַגעוֹאָרבעַנָּע, באָנִיַּיטָע
אַ צוֹרְדִּיךְ דערְזָאָרְבָּעַנָּע דורך בְּלֹט אָן פִּיעַר
אָבעָר — אַלְצַ נָאָר, אַלְצַ נִישְׁתְּ קִין באָפְּרִיטָע,
אַלְצַ נָאָר אַ בָּאָלָגְעַרְטָע פָּוֹן יִדְזְוִישָׁוֹנָים,
וּאָס די יִדְזְוִישָׁנָה האָט פָּאָרְבּוֹנְדָן,
שְׁוֹנוֹנָים וּוּלְכָעַ האָבָן נָאָר די קְלָעָפָ פָּוֹן צָהָל —
שְׁוֹוֵן נִישְׁתְּ אִין מָאָל זִיךְ אָרוֹמְגָעַלְקָטָט די וּוֹנְדָן...

כ'חאָב אַ הײַם, נָאָר ס'אַיְן אִיר נָאָר אַלְצַ נִישְׁתְּ הַיְמָלָעָךְ —
פָּוֹן מָאָהָמָעָטָס בְּרוֹנְעָמָעָ מִיטָּ שְׁנָה —
הַעֲנָגָעָן אַלְצַ נָאָר וּוּ די פּוֹלָעָ לְאָגְלָעָן — וּוּאָלְקָנָס
אַיבָּעָר אָונְדוֹעָר יִדְיְשָׁעָר מִדְּינָה,
וּאָס אִין קְלִיּוֹן, אוּרְ קְלִיּוֹן אִין צָאָל — אַנטְקָעָן אִידָּע
שְׁכָנִים — בְּלֹטְ-פִּינְטָם, גִּיפְּטָמִישָׁעָר אוֹן קְרִיגָעָר,
וּאָס דָּעַרְמָאָגָעָן אָונְדוֹז דָּעַם לְעָגָעַנְדָּאָרָן גְּלִיתָ
מִיטָּן קְלִיּוֹנָם דָּוֹן — דָּעַר זִיגָעָר.

מיין פָּאָרֶן אֲהַיִם ...

ס'אייז זיינער נישט פְּרִילְיעֵךְ מיין פָּאָרֶן אֲהַיִם אַיצְטַן,
אֲהַיִם צוֹ מִיְּנָן אָוְמָגְלִיקָלָעָן, אָוְמָרוֹאֵיךְ לְאַנְדָּן
וּוְס'אייז גּוֹיטִיךְ נָאָר דָּעָר,
וְאַס קָאָן הַאלְטָן אֲבִיקָס אַין דָּעָר הַאֲנָטָן ...

אוֹן טְרוֹויְעַרְיךְ אַין מִיר נִישְׁט וּוַיְינִיךְ — דָּעַרְפָּאָר,
וּוַיְיל אַוִּיסְעָרְדִּי קָאָלְטָעְ אַון טְוַכְּלָעְ פִּיר וּוּעָנְטָ
וּוְאַיךְ וּוֹיִזְמִיט מִיְּנָן גּוֹרְלָה, מִיְּנָן הַאֲרָטָן —
הַאֲבָאָב אַיךְ נִישְׁט וּוּעָר סְיָאָל מִיְּנָן אַנְקָוָם דָּעַרְוָאָרָטָן —
אוֹיסְטָעָר מִיְּנָן שְׂוּעָסְטָעָר — דִּי אַיְנוֹזָאָמְקִיטָן מִיְּנָן,
וְאַס הַאֲטָמָט מִיד אַרְוִיסְבָּאָגְלִיטָן אוֹיף צָוָם גּוֹזְעָגְעָנָן —
זִי — וּוּעָט מִיד אַפְּוֹאָרָטָן,
זִי — וּוּעָט מִיד קּוֹמָעָן בָּאָגְעָגְעָנָן ...

צוריק פון אויסטראליע

דער שטאלענער אדלאָר וואס האט מיך געברענgett
פון מיין אוֹמְרוֹאֵיך היילְאַנד —
אוֹיף רואַקּעַר, זאטַעַר אוֹיסְטֶרָאַלִישַׁעַר ערְד —
דער שטאלענער אדלאָר
וועט באָלְד מיך אַ גַּעַם-טָאָן אוֹיף זִיך
אוֹן זִיך לְאָזְן מִיט מִיר אוֹיף צוֹרִיך
צַוְּ מִין אַרְעַמְּעַר הַיִּם
צַו וּוּלְכַּעַר אַיך קָוָם מִיט מִין וּוּנְדִּיקַּעַר קָנָהָה :
די קָנָהָה צָוָם לְאָנְדָּ פָּוָן אַ פֿרְעַמְּדָעַ מִיר, רַחֲבֹות,
די קָנָהָה צָוָם לְאָנְדָּ פָּוָן אַ פֿרְעַמְּדָעַ מִיר, רַיְכְּקִיטַּ
צָוָם לְאָנְדָּ פָּוָן אַ פֿרְעַמְּדָעַ מִיר, שִׁינְקִיטַּ
אוֹן אוֹיך צַו אַ פֿרְיַינְטַלְעַכְּקִיטַּ
וּלְכַּע אַיְוָן פֿרְעַמְּדָעַ מִיר
בַּיְיַ מִיר אַין דַּעַר אַיְגַּעַנְעַר הַיִּם.

פֿרַעְמָד

די פֿרַעְמָד בְּלִיבְטַ פֿרַעְמָד —
אֲפִילוּ וּזְעַן מֵעַן טְרָאָגֶט פָּוֹן אַיר אַ זְיַידָן הַעֲמָד.
אוֹן וּווִ עַס וּזְאָרָעָמֶט נִישְׁתְּ קִיְּן זַיְד —
איּוֹ גּוֹט דיּ פֿרַעְמָד פָּוֹן וּוִיְיטַ,
דיּ וּוִיְיטַ וּוָאָס לְאַקְטַ אוֹן צִיט —
צַוְּ זְעַן וּווִ יְעַנְעָמֶס גַּאֲרָטָן בְּלִיטַ,
וּווִ סִבְלִיטַ נִישְׁתְּ דִּיןַ...

נָאָר לְאָמִיר האָבָן שָׁוֵין דיּ גּוֹטָעַ יַאֲר —
וּווִ מִיר אַיְזַוְּ לְיִבְעַר סְפְּרָאָסְטַעַ הַעֲמָד פָּוֹן לִיְּן —
מַעְגַּ זְיַין עַס מִיטַּ אַ לְאַטְעַ אוֹיף אַ לְאַטְעַ —
איּידְעָר אַ נְגִידִישַׁ הַעֲמָד,
וּוָאָס בְּלִאָזֶט מִיטַּ קָאָלְטַעַ שְׂטִיעִיפְּקִיִּיט
אוֹן מִיטַּ פֿרַעְמָד.

מעלבוּרָן, 1975

אל אַ יָּוָשׁ

אֵז אִיךְ וּוְעַל שְׂטָאָרְבָּן —

שְׂטָאָרְבָּן צְחַצְמָעַן מִיטַּ מִיר

די אַיְנֶצְיָקָעַן, מִיר נַאֲפָנְטָעַן,

וְאַס הַאָבָן מִיר אַ לְעָבָן? לְאָנָג גַּעֲמָאָכָט דָּעַם טָוִיט:

מִין וּוְיִיב — די מֹוחַן מִינָּעַן,

וְאַס הַאָט מִיר נִישְׁתָּאַיְנָמָאָל גַּעֲוָאָרְפָּן "דָּעַם גַּט פָּאָר די פִּיס,"

די קִינְדָּעָר — מִינָּעַן לִידְעָר,

וְאַס פְּלָעָגָן (גַּעֲרָאָטָן אַין דָּעָר מַעֲמָעַן) —

כָּסְדָּר מִיךְ פָּאָרְלָאָזָן

אוֹן מִיךְ אַיְבָּעָרְלָאָזָן מִיטַּ דָּעָר לִיְדִיקִיט

אַין וּוְלְכָעָר סִיחָאָט זִיךְ שְׁטוּם צְנַלְיִיגָּט דָּעָר טְרוּיעָר.

הַלְוָאי עַס זָאָל נַאָךְ מִיר כָּאַטְשָׁ מַאְרִיךְ-יִמִּיסְ-זִין

דוֹאָס לְשׁוֹן פָּוָן מִין לִיד — מִין מַאֲמָעָ-לְשׁוֹן יִדְישָׁ

וְאַס אִיז קְרָאָנָק וּוְסִיאָאָז אַ בּוּוּם,

וְאַס אַ פָּאָרְשָׁוּעָמָונָג הַאָט אַפְּנָעָגְעָרִיסָן אוֹנְטָעָר אִים די ערָד

אוֹן שְׁטִיְיךְ-גַּעֲלָאָזָט אִים נַאֲקָעָט בֵּין שָׁוּרָשָׁן.

שְׂטָאָרְבָּן אִיךְ —

לְאָז אִיךְ נִישְׁתָּאַקְעָט זִיךְ קִיְּן יָוָשׁ.

אֵנָה אֲלֹת :

אַיְן דִּי ווֹוִיסֶעָ יָאָרֶן

9	אֵינָן דִּי ווֹוִיסֶעָ יָאָרֶן
11	אֲפֻרוּ
12	כְּבִין דָּאכְט זִיר . .
13	וּוֹעֵן כַּיּוֹאַלְט עַוּוֹשׁ .
14	וֹיִ אִין מָאַלָּעַסְט האַגָּט .
15	פַּאֲרַפִּיעֲרִישָׁ לַיכְט .
16	דיַין ווִיִּיטָּע נְאַעֲנַטְקִיָּיט .
17	אִין הַאֲדָץ בֵּי מִיר .
18	פַּאֲרַאַדְאַקְסָאַלְעַ לִיבָּע .
19	אִין באַדְוַיּוֹעַר . . .
21	איַיְפָעוּרְוֹכָט . . .
22	נִישְׁטֵת דִּי עַרְשְׁטָעָ א .
23	בָּ.
24	צַו אַ מַּאֲמָעַן מַיט אִיד טָאַכְטָעָר .
25	וּוַעַל אַךְ אוֹיְפַהַעַרְן .
26	מַיט לְעָבָן . א .
27	מַיְיַן אַזְיָס . ב .
28	מִיר . ג .
29	פֿוּן אַלְטוּן ווִיָּין . ד .
30	אַ חְפִילָה . ה .

שְׂוֹאָרָץ-וּוִיסֶעָ

33	אַפְּרִיקָע
34	צַו דִּי שְׂוֹאָרָץ-חוֹתִיקָע .
35	אַיְן הוִיוָּן פּוֹגָעָם ווִיסֶעָ . א .
36	בָּ.
37	גָּ.
38	שְׂוֹאָרָץ עַזְנַגְעָן . . .
39	שְׂוֹאָרָץ שְׁפִילָן . . .
40	דַּעַר טָאנְץ פּוֹן דִּי וּלוֹס .
41	דַּעַר טָאנְץ בִּים "מַיַּן" . .
42	

גאלדערבער
 דושאן מיט זיינע צוויי גיטארעס
 גאט איז שוווארץ
 ווילקאניש

ニシט לשמה

49
 50
 51
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 80

א טבע שוין אוא . .
 אליין אין וואלד . .
 ליד וועגן דאכלאצע . .
 נשט שטענדיק . .
 א טאג — א שלاكت . .
 פיענט פונעם אמאח א. .
 ב.
 צו די וואס זוכן דעם אמת
 צו די וואס ווילן רاطעווען די מענטשחיט
 איך טרי נישט מעיר . .
 אָ גוּטָעָר מַעֲנְטָשֶׁס . .
 דער לעצטער פלי א. .
 ב.
 דאס גיסטיקע ברויט . .
 ווילדער אין פארוי . .
 אין דער שטאָט פון אלע מוזעס
 דאס וויגליד פון „פֿאָרגֵי אָונִ בעס“
 פרײַהִיט . .
 אין באָווינְטָן מַיְדָכָר א. .
 ב.
 ג.
 ד.
 ה.
 ג.
 ח.
 ט.
 י.
 יא.

אנהויב סוף

85
 87
 88
 89
 92

נאָן טויט פון אָ פֿרִיאַינֶט
 אין לייכט פון פֿאָרגָאנְג
 אוּידָן נִישְׁט דָעָר . .
 ביִ אִיר קְרַאָנְקַנְבָּעָט . .
 בִּיכָּעָר . . .

93	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	לעבן
94	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	מיין יומ-טוב א.
95	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ב:
96	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ג.
97	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	או דער שכינה
98	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	די צייט.
99	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	די עטלעך
100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	זקונים
101	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	דער טויט בײַ מיר

הוים אוון פרעומד

פון זעלבן מחבר — בין איצט דערשינען:

- אין זוניק לאנד — ווארשע — 1927
רויט איזף שווארץ — ווארשע — 1929
גולדענע זאמדן — ווארשע — 1932
סערגי יעסנין — פון רוסיש — ווארשע — 1933
אונטער פוייער — תל-אביב — 1939
מן חטנא — פון יידיש — תל-אביב — 1945
געקליבענע לידער — ניו-יירק — 1947
און עלנט הויז — פרזאע — תל-אביב — 1950
פרומט פון ווינט — יאנגןעסבורג — 1952
מיין שיר השירים — תל-אביב — 1953
היימישע און גאנט — תל-אביב — 1959
די זון הניטער מיר — תל-אביב — 1961
פרי גני — פון יידיש — תל-אביב — 1962
פון צוויתן בראשית — תל-אביב — 1964
מיין שיר השירים — צוויתן אויפלאג — תל-אביב — 1966
אייבער חורבות — תל-אביב — 1967
אין ליכט פון פרגאנג — תל-אביב — 1969
סערגי יעסנין — צוויתן אויפלאג — תל-אביב — 1970
בשערי הקשת — פון יידיש — תל-אביב — 1971
ירושלים אין יוריישן ליר — אנטאלאגע — תל-אביב — 1973
פון אלץ או ביסלעך — פרזאע — תל-אביב — 1974